

ПРИКАЗКА ЗА ШИВАЧА, ГЪРБАВИЯ, ЕВРЕИНА, НАДЗИРАТЕЛЯ И ХРИСТИЯНИНА

Превод от немски: Цветана Узунова-Калудиева, Киряк Цонев, 1993

chitanka.info

Имало едно време, о, най-велики царю на нашето време, в далечната страна Китай един шивач. Той бил доволен от това, което получавал, обичал да се забавлява и да се весели. Понякога излизал с жена си да се поразходи из градините на града и да се наслаждава от красотата им.

Веднъж излезли да се поразходят след обяд и привечер си тръгнали да се приберат. Насреща им — един гърбушко, от онези, чийто образ размива гневните и утешава скръбните и тъжните. Спрели се шивачът и жена му да го погледат, после настояли да дойде с тях в дома им и да раздели вечерята им. Съгласил се гърбавият и отишъл с тях.

Шивачът прескочил до пазара. Било вече мръкнало, но той купил все пак пържена риба, хляб, лимони и халва за подслаждане. Върнал се, сложили рибата на масата и седнали да похапнат. Жената на шивача взела голямо парче риба, натъпкала го в устата на гърбавия, запушила я с шепа и викнала:

— Ха да те видя! Трябва да го глътнеш наведнъж, на един дъх. Няма да те пусна докато не го глътнеш!

Преглътнал гърбавият парчето риба, но не щеш ли — в нея имало една голяма кост. Препречила се тя на гърлото му, задушила го и тон умрял.

— О, Аллах! — викнал шивачът. — Този нещастник умря, ние го погубихме.

— Защо се плашиш от такива работи! — възкликнала жена му. — Не можеш изгаси огъня — само ще се опариш!

— И какво да правим? — запитал той.

— Ще го вземеш на ръце! — разпоредила се тя. — Ще го увиеш в копринен шал! Аз ще вървя пред тебе, ти — след мене! Ще вървим и ще мърморим: „Ах, детенцето ми! Побързай жено, пък дано по-бързо стигнем до лечителя, че да го излекува!“ Пък ще го оставим някъде...

Взел шивачът гърбавия на ръце, тръгнал, а жена му вървяла отпред и нареждала:

— Ох, рожбице, бъди ни жива и здрава! Кажи, къде те боли? Че от тази едра шарка здраво място по кожата ти не е останало!

И който ги срещал, си казвал: „Тези носят дете, болно от едра шарка! Я по-далече от тях!“

Вървели що вървели, питали къде живее някой лечител, накрая им показали къщата на един лечител евреин. Почукали на вратата, показала се черна робиня, видяла човек да носи детенце, а майка му да плаче.

— Какво се е случило? — запитала робинята.

— Детето носим! — отговорила жената на шивача. — Нека го види лечителят! Ето ти четвърт динар, дай го на господаря си и го викни да слезе, че да прегледа детето!

Робинята влязла в къщата, а жената на шивача се огледала и рекла на мъжа си:

— Изправи гърбавия тук до стената и да се спасяваме!

Така и направили. А робинята през това време влязла при евреина и му рекла:

— Долу пред къщата има мъж, жена и болното им дете! Дадох ми четвърт динар за тебе! Нали ще идеш да прегледаш болното?

Зарадвал се евреинът като видял цял четвърт динар. Скочил, слязъл по тъмното, но като стъпил на външното стъпало, бутнал с крака си умрелия гърбушко, който се търколил на земята.

— О, Елеазар, Мойсей, Иезекил, Аарон и Елисей! — възкликнал евреинът. — Как можах да бутна този човек, че той падна и умря! И как да измъкна от къщи този човек, когото погубих?

Взел той умрелия на гръб и го вкарал в дома си при жена си. Разказал ѝ за станалото, а тя рекла:

— Защо още стоиш? Ако чакаш да се съмне — отиде ни животецът! Хайде да се качим на покрива и да го пуснем в двора на съседа! Той е мюсюлманин, надзирател е в кухнята на султана, в двора му се събират много котки и кучета и изяждат всичко, каквото е изхвърлил. И мишки има! Да го оставим там — през нощта ще се съберат котки и кучета и ще го изядат!

Евреинът и жена му отнесли гърбавия на покрива, смъкнали го изправен долу на земята, подпрели го до стената и се прибрали вкъщи.

Не успял гърбавият да падне, и ето че надзирателят на султанската кухня се връща у дома си. Той влязъл в двора, запалил свещ, както бил обичаят. Видял човешка сянка, изправена до кухнята му и си рекъл: „Това е човек, той май е дошъл да краде, да вземе остатъци от кости и мазнотии и да ги отнеме от кучетата и котките! Аллах, дори да избия всички кучета и котки в махалата — пак няма да

се отърва от крадците, които прескачат оградата!“ Взел той голям чук, премерил се, метнал го и ударил гърбавия по гърдите. Той паднал на земята. Затичал се надзирателят и що да види — онзи умрял! Затъжил се, завайкал се:

— О, Аллах! Да бъдат прокълнати и костите и мазнотиите! Тази нощ погубих човек! — огледал го, забелязал, че е гърбав и промърморил: — Не ти ли стигаше, че си гърбав, ами си и крадец на всичко отгоре! Месо и лой крадеш! Къде да се скрия, кой ще ме скрие?

Вдигнал надзирателят умрелия на гръб, измъкнал се от двора си и го понесъл. Тук-там, та чак призори стигнал до пазара. Спрял край един дюкян на ъгъла, изправил го там и избягал.

Ето че се появил един християнин. Бил доставчик за султанския харем. Бил пиан, излязъл да се поразведри. Крачел той, клатушкал се насам-натам, пристъпил към гърбавия, понечил да го заобиколи, но се заклатил и гърбавия пак се оказал срещу него. Така се случило, че предната вечер някой бил откраднал чалмата на християнина и сега, като видял подпряния на стената гърбушко, той решил, че крадецът е пред него. Стиснал християнинът юмрук, ударил гърбавия по шията и той се строполил на земята. Доставчикът завикал да му помагат пазачите на пазара, после, както си бил пиан, ударил още веднъж и започнал да души мъртвия. Дотичали пазачите и що да видят — християнин настъпил с коляно мюсюлманин и удря ли удря!

— Я да го пуснеш! — викнал един от тях.

Изправил се християнинът, а пазачът огледал гърбавия, видял, че е мъртъв и възкликнал:

— Че как така християнин ще убива мюсюлманин!

Пипнали християнина, вързали го и го завели в дома на валията, а той си мърморел:

— О, Исусе, о, Света Дево, как можах да го убия! И как бързо умря — само от едно удряне!

Вече отрезвял и мислите му си дошли на мястото.

Запрели християнина до мъртвия гърбушко в дома на валията, а той се разпоредил на палача да събере зрители, за да гледат как раздава правосъдие. Приготвил палачът бесилката за християнина, изправил го под нея, метнал въже на шията му и тъкмо да го обеси, когато внезапно надзирателят разблъскал тълпата и викнал на палача:

— Не го погубвай, аз убих гърбавия!

— Защо го уби? — запитал валията.

— Връщам се през нощта у дома! — отговорил надзирателят. — Видях го, че се е спуснал през оградата да краде! Ударих го по гърдите и той умря! Пренесох го на пазара, оставих го на еди-кое си място, до еди-кой си ъгъл! — и добавил: — О, Аллах, не ми ли стигаше, че погубих мюсюлманин, ами сега заради мене да обесят и един християнин! Мене трябва да обесиш, никого другиго!

При тези думи валията наредил да пуснат християнина и наредил на палача:

— Обеси този — той си призна!

Снел палачът примката от шията на християнина и я метнал върху шията на надзирателя. И току да го обеси — ето ти евреинът лечител, който си пробивал път през тълпата и викал на палача:

— Спри, аз съм убиецът! Аз го направих! Той дойде у дома ми да го лекувам, аз слязох при него, ритнах го, без да искам с крак, той се гътна и умря! Не погубвай човека, убий мене!

Валията наредил да обесят лечителя евреин. Снел примката палачът от шията на надзирателя и я метнал на неговата шия. Но ето че се появил шивачът, пробил си път сред хората и викнал на палача:

— Спри, аз съм убиецът! Излязох през деня да се поразходя, а като се мръкна срещнах този пиян просяк, който носеше тамбура и весело си тананикаше. Спрях се да го поразгледам, поканих го у дома си, купих риба, седнахме да похапнем, а жена ми взе парче риба, натика я в устата му и той взе, че се задуши и начаса умря! Понесохме го с жена ми, отидохме при лечителя евреин, слезе робинята и аз й казах: „Кажете на господаря си, че пред дома му чакат мъж, жена и болно дете! Нека дойде — да го прегледа и да му даде лекове!“ Дадох й четвърт динар. Тя се качи при господаря си, аз подпрях гърбавия на стълбището и двамата с жена ми избягахме. Когато евреинът слязъл, бутнал го и помислил, че той го е убил! — после се обърнал към евреина и запитал: — Така ли беше?

— Така! — отговорил евреинът.

Тогава шивачът се обърнал към валията:

— Пусни евреина, мене обеси!

Изслушал го валията, учудил се на станалото и наредил на палача да обеси шивача, като добавил:

— Тази случка е толкова забавна, че трябва да се запише и да се помни за урок на всички!

А палачът бутнал евреина встрани и промърморил:

— Хайде де — връзвай този, пускай онзи — кога най-после ще обесим някого?

И метнал примката върху шията на шивача...

А гърбавият бил смешник на султана. Султанът така го обичал, че го държал винаги до себе си. Но ето че този смешник тайно се напил нея вечер, нямало го цяла нощ и на сутринта. Запитал султанът хората от свитата си къде се е дянал и те му отговорили:

— Господарю, валията го намерил умрял. Наредил да обесят убиеца, наканил се той да го обеси, но ето че се явил втори, после трети, и всеки викал: „Не той, аз съм убиецът!“ И всеки разказва на валията защо и как го е убил!

Викнал султанът слугата си и му наредил:

— Тичай при валията и му нареди да ми ги доведе всичките!

Затичал се слугата и заварил палача без малко да погуби шивача.

— Спри по заповед на султана! — викнал слугата.

Разбрал валията, че работата стигнала до ушите на султана. Натоварили мъртвия на едно магаре, вързали шивача, евреина, надзирателя и християнина и всички отишли при владетеля. Поклонил му се валията, целунал земята пред него и му разказал какво се е случило. Зачудил се султанът и наредил станалото да се запише със златно мастило, за да се помни. После запитал събралите се:

— Чувал ли е някой нещо, което може да се сравни с историята на гърбавия?

Тогава християнинът пристъпил напред и казал:

— О, царю на всички времена! Ако ми разрешиш, аз ще ти разкажа какво ми се случи на мене! То е по-чудно, по-забавно и по-вълнуващо от онова, което стана с гърбавия!

— Кажы какво има да кажеш! — наредил султанът.

И християнинът зараказвал:

ПРИКАЗКА ЗА МОМЪКА С ОТРЯЗАНАТА РЪКА

Да знаеш, царю на всички времена, че аз дойдох в твоя град като търговец с много стока. Съдбата ме спря и останах тук. Аз съм от Египет, от тамошните християни — копти, при тях съм се възпитавал. Баща ми беше също търговец. Бях вече достигнал зряла възраст, когато той умря и аз заех мястото му.

Веднъж, както си седях в дюкяна, и ето ти един момък, от хубав по-хубав, с великолепни дрехи, дойде при мене яхнал магаре. Поздрави ме, изправих се аз да му окажа почит. Той измъкна вързопче с малко сусам в него и каза:

— Колко струва една крина от това?

— Около сто дирхама! — отговорих аз.

— Вземи двама носачи и двама измервачи с теглилка и ела еди-къде си — ще ме намериш там!

Отиде си като ми остави вързопчето със сусама. Завъртях се около прекупвачите — и цената на всяка крина стигна до сто и двайсет дирхама. Взех носачите и измервачите и отидох на посоченото място. Той наистина ме чакаше, поведе ни в един хамбар, отворихме го и измерихме купчината сусам — всичко дойде петдесет крини.

— От всяка крина ти оставям десет дирхама за труда! — каза момъкът. — Продай сусама, прибери парите и ги пази при тебе! Всичко ще струва пет хиляди дирхама, петстотин да са за тебе, останалите четири хиляди и петстотин — за мене! Когато продадеш всичката стока — аз ще дойда да си прибера парите!

— Както си рекъл — така да бъде! — отговорих аз.

Прегърнах го и се разделихме. Така още първия ден спечелих цели хиляда дирхама. Той не се появи цял месец, после дойде и каза:

— Къде са парите?

— Ето ги, тук са! — отговорих аз.

— Пази ги при тебе — някой ден ще намина да ги взема!

Пак зачаках. Той се появи отново след месец.

— Къде са парите?

Поздравих го по живо по здраво, извадих парите и казах:

— Ето ги! Няма ли да похапнеш нещо с мене?

Той благодари, отклони поканата ми и рече:

— Пази парите! Аз пак ще отида някъде, но по-късно ще дойда да ги взема!

И замина. Прибрах аз парите и пак зачаках. Той се появи пак след месец и каза:

— Пази ги! Следващият път сигурно ще ги взема!

Пак замина, пак го чаках цял месец и си мислех: „Този момък е толкова доверчив!“ След месец той отново дойде, облечен в най-хубави дрехи. Целунах му ръка, поканих го да седне и рекох:

— Няма ли да вземеш най-послед парите, господине?

— Не бързай толкова! — отговори той. — Ще си ги взема, но нека първом да свърша другите си работи!

Когато си тръгна, аз си помислих: „За бога — дойде ли следващия път — ще го поканя да ми погостува! Че аз въртях през цялото това време парите му и те ми донесоха нови печалби!“

Той се появи отново едва в края на годината. Бе с нови дрехи, похубави от всички предишни. Настоях да остане и да ми погостува.

— Само при едно условие — каквото похарчиш, да бъде за сметка на парите ми, които са у теб! — отговори той.

Аз се съгласих. Поканих го да поседне, излязох на пазара, купих каквото трябва — храна, питиета и други неща, подредих ги на трапезата и го поканих да седне. Той се намести, протегна лявата си ръка и започна да се храни с нея. Това ме учуди. Той се нахрани, после изми ръката си, подадох му кърпа да се избърше. Хванахме се на приказка и аз запитах:

— Господине, облекчи мъката ми! Кажете ми защо яде само с лявата си ръка? Да не би дясната да те боли нещо?

Той ме изслуша, тъжно се усмихна, измъкна ръката си от ръкава и се оказа, че тя е отсечена над китката, до лакътя — както отсичат ръцете на крадците.

— Не се чуди и не се обиждай, че съм ял на трапезата ти с лява ръка — виждаш, че дясната ми е отсечена! — каза той.

— А защо?

И той зараказва:

— Трябва да знаеш, че аз съм от Багдад. Баща ми бе там голям човек. Растях аз и слушах как разни пътешественици, керванджии и търговци си приказват за Египет. Легнаха ми тези разкази в душата и когато баща ми почина, посъбрах доста пари, приготвих стока от скъпи мосулски и багдадски платове и други ценни стоки, завързах всичко в денкове и отпътувах от Багдад.

Писано ми бе да стигна до вашия град. Влязох в Кайро, оставих стоката в един хан, разтоварих денковете, внесох ги в стаята си, дадох на слугата пари да купи нещо за хапване, поспах, поразходих се из хубавите улици, пак се върнах, пренощувах в хана, а когато се събудих, отделих някой друг топ плат и си казах: „Я да поогледам тукашните пазари и да видя кое колко струва!“ Натоварих няколко слуги с платове и тръгнах. Отидох на пазара, срещнах се с някои търговски посредници, които бяха узнали за идването ми. Взеха те платовете от мене, започнаха да наддават, но цената не стигна дори да покрие главницата. Бях огорчен, но техният старейшина ми каза:

— Господине, да ти кажа нещо, от което ще спечелиш! Прави както правят другите търговци! Остави стоката си за продан при някои търговци с дюкяни за определен срок. Това ще направиш в присъствието на писар, сарафин и още един свидетел. Всеки понеделник и четвъртък ти ще си прибиращ парите за онова, което е продадено на дадената от теб цена! Така за всеки похарчен дирхам ще спечелиш два! През това време ти само ще се разхождат из Кайро и ще се наслаждаваш на великия Нил!

— Разумен съвет! — съгласих се аз.

Отведох няколко търговски посредници в хана, те взеха платовете и ги разпределиха между няколко търговии на пазара. Тези търговци ми се разписаха за получената стока, аз дадох разписките им на сарафина, а той ми подписа насреща друга разписка. Върнах се в хана и си заживях живота. Сутрин закусах с чаша шербет, телешко и сладкиши. След месец дойде време да ми плащат. Започнах да ходя всеки понеделник и четвъртък на пазара, обикалях дюкяните на търговците, писарят и сарафинът събираха по обяд парите от търговиите, донасяха ми ги и аз им се подписвах за полученото. Преброявах парите, запечатвах ги в торбички, прибирах ги и се връщах в хана.

Един понеделник отидох да се изкъпя в хамама, върнах се в хана, изпих чаша шербет, подремнах, като се събудих, хапнах малко пилешко, напръсках се с благовония и отидох в дюкяна на един от познатите ми търговци. Посрещна ме той, поговорихме за това-онова. Но ето че в дюкяна влезе жена с гъвкава походка, с полуоткрито фередже, дъхаща на благовония. Метна ми черен поглед, поздрави търговеца, той отговори на поздрава ѝ и двамата заговориха помежду си. Звукът на думите ѝ прониза сърцето ми:

— Имаш ли парче платно, тъкано с чисти златни нишки? — запита тя.

Той измъкна едно парче от моите и ѝ го продаде за хиляда и двеста дирхама.

— Ще го взема и после ще ти изпратя парите! — каза тя.

— Не може, господарке! — възрази търговецът. — Ето го собственикът на този плат — дошъл е да си получи парите!

— Как не те е срам! — викна тя. — Винаги ти плащам скъпо и прескъпо за всяко парче плат, винаги печелиш повече, отколкото ти се е искало! По-късно ще ти пратя парите!

— Така си е! — отговори той. — Но този път съм принуден да поискам парите веднага!

Тя грабна парчето, хвърли го в лицето му и викна:

— Хора като тебе не си знаят сметката!

Изправи гъвкава снага и ми се стори, че душата ми полетява заедно с нея. Надигнах се от мястото си и я спрях на прага:

— Господарке, успокой се и нека благородните ти стъпки те върнат при мене!

Тя се обърна, усмихна ми се и рече:

— Ще се върна, но само заради тебе!

Тя приседна до мене и аз се обърнах към търговеца:

— За колко спазари това парче?

— За хиляда и двеста дирхама! — отговори той.

— Пиши и за тебе сто дирхама отгоре! Дай листче хартия да ти се разпиша, че съм ги взел!

Разписах му разписка, взех парчето и ѝ го подадох:

— Вземи го и си върви у дома! Както щеш — ако щеш, плати го, ако не го платиш — да ти е дар от мене!

— Аллах да те възнагради за доброто сърце! — възкликна тя. — Ти ще спечелиш много повече за това, което ми даде и ти ще се възвисиш над другите — пък дано Аллах чуе молитвата ми!

— Господарке, нека това парче плат бъде твое! — казах аз. — Ще ти даря още едно такова, само повдигни фереджето да видя лицето ти!

Тя надигна фереджето и щом го видях — хиляда тръпки ме побиха, умът ми се обърка, сърцето ми пламна от обич към нея. Тя пак скри лицето си, взе платовете и рече:

— Не ми мисли злото, господарю!

Обърках се. Целия следобед се мотах по пазара, сякаш бях обезумял. Искаше ми се да знам къде живее, поразпитах търговеца за нея и той ми каза:

— Тази жена е много богата! Тя е дъщеря на емир, но баща ѝ умря и ѝ остави богато наследство!

Върнах се в хана. Поднесоха ми вечеря, а аз, спомнех ли си за нея, забравях да ям. Легнах си, а сън не ме ловеше, будувах до съмване. Станах, преоблякох се и забързах към дюкяна на търговеца. И не щеш ли — ето я момата с една робиня, облечена още по-красиво от предния ден. Приседна, поздрави ме и преди търговецът да я запита каквото и да било, заговори със звучния си глас — по-приятен и по-сладък глас през живота си не бях слушал:

— Ти защо не изпрати някого за хиляда и стоте дирхама?

— А защо да изпращам? — запитах аз.

— Защото не ми се ще да те завлека!

Плати ми тя, поседнахме, поговорихме, а аз скришом ѝ дадох знак, че искам да сме само двамата. Тя скокна, сякаш повече не искаше да ме види. А сърцето ми пламтеше по нея. Затичах се по пазара по дирите ѝ, но я изгубих. Но ето че пред мене се появи някаква робиня, която ми заговори:

— Господарю, какво искаше да кажеш на господарката ми?

— Но аз не познавам никого тук! — възкликнах аз.

— Ти май много бързо забрави господарката, с която се срещна преди малко в еди-кой си дюкян!

Така аз тръгнах след нея и открих момата в златарската чаршия. Забеляза ме и тя, привика ме и тихо каза:

— Скъпи мой, ти заседна в сърцето ми! Още щом те видях и се изпълних с обич към тебе! Нито сънят ми бе сладък, нито храната ми

бе вкусна! Не мога да живея без тебе! Аз съм дъщеря на покойния градски управител, живея богато, но ти ми липсваш! Бъди довечера мой гост! Аз живея в еди-кой си квартал!

И тя ми обясни как ще намеря къщата ѝ.

Прибрах се в хана, нито ми се ядеше, нито ми се пиеше. Изчаках да се мръкне. Вечерта намерих един магаретар да ме отведе на уреченото място.

Той поведе бързо магарето, аз се люлеех върху него. В края на краищата спря в началото на някаква уличка.

— Тук трябва да е! — каза той.

— Влез в уличката и разпитай къде е домът на покойния градски управител!

Той изчезна за малко, после се върна и рече:

— Слизай, тук е!

— Ще ме отведеш до самата порта!

Той изпълни повелята ми и ме отведе. Дадох му четвърт златен динар и му заръчах да ме чака на същото място сутринта. Той го взе, благодари ми и си тръгна.

Почуках на портата. Показа се слуга, той ме поздрави, отвори и каза:

— Влез, господарката те чака! Цяла нощ не можа да заспи — така ѝ се искаше да те види!

Влязох в голям вътрешен двор, от който излизаха седем врати, многобройни прозорци гледаха към градината с различни плодни дървета, пълноводни изворчета и песнопойки птици. Домът бе боядисан в сребрист цвят, стените му така блестяха, че човек можеше да се оглежда в тях. Покривът му бе позлатен, околоръст — орнаменти от лазурит и прекрасни рисунки, галещи окото. По средата бликаше фонтан, в четирите му ъгъла — четири птици и четири змии, отлети от злато, пръскат водни капки от устата си, сякаш бисери и скъпоценни камъни ваят. По пода — килими от скъпа цветна коприна. Влязох и се стъписах, седнах. Нямаше никой. Само девойката беше пред мен, нагиздена, с корона на главата, обсипана със скъпоценни камъни, цялата дъхаща на благовония. Тя се усмихна и пристъпи към мене:

— Наистина ли си при мен или сънувам!

— Твоят роб е при тебе! — отговорих аз.

— Добре си ми дошъл! За бога, откакто те видях за пръв път, нито сънят ми е сладък, нито яденето ми е вкусно!

— И аз съм така...

Седнахме, заприказвахме се, забих смутено поглед в земята. Сложиха трапеза с гозби най-отбрани: печено, задушено, пълнена кокошка. Нахранихме се до насита, тя ми подаде тас и ибрик, измихме си ръцете, освежихме се с розова вода и мускус. Тя ми разказа живота си, аз разказах моя. Разбрах, че моите пари са нищо пред нейните. Надвечер отново слугините донесоха храна и вино. Вечеряхме, пийнахме... По-хубава нощ от тази за през целия си живот не бях преживял. А когато се съмна, оставих под леглото ѝ кърпичката с динарите, сбогувахме се и си тръгнах.

— Кога ще видя пак милия ти образ, господарю? — запита разплакана тя.

— Ще намина по вечеря! — обещах аз.

Вчерашният магаретар ме чакаше пред вратата. Метнах се на магарето и се върнах в хана. Слязох, дадох на човека половин динар и му казах:

— Ела тук при залез-слънце!

— Дадено! — отговори той.

Закусих в хана и тръгнах да събирам парите от платовете. Когато се върнах, поръчах едно печено агне и сладкиши, извиках един хамалин, описах му къде да отнесе всичко, платих му и до залез-слънце продължих да си гледам работата. После взех петдесет динара, вързах ги в кърпичка и пак отидох при нея. Мраморът бе избърсан, медта — излъскана, светилниците — окачени, свещите — запалени, яденето — сипано, пиенето — налято. Още щом ме видя тя скочи към мене и възкликна:

— Да знаеш колко скучно ми беше без тебе!

Наредиха трапезата, хранихме се до насита. Когато слугите вдигнаха трапезата, наляха пиене. Заспахме чак призори.

На сутринта станах, оставих, както и първия път, петдесетте динара, излязох от къщата, намерих магаретаря, върнах се в хана, поспах малко, поръчах вечерята — орехи и бадеми върху ориз с подправки, месо със сладки картофи — варено и печено, прибавих плодове, семки и ароматни цветя и ѝ изпратих всичко. Взех пак петдесет динара, вързах ги в кърпа, отидох у дома ѝ, пак ядохме,

пихме и се веселихме до сутринта. Оставих кърпата и се върнах в хана.

Известно време поживяхме по този начин, но дойде денят, когато се оказа, че не ми е останал нито един динар, нито един дирхам. „Дяволска работа!“ — рекох си и тръгнах напосоки из улиците. Вървах що вървах докато накрая се намерих пред една от градските порти. Бяха се стълпили хора, не можеха да излязат и влязат. По волята на съдбата аз се оказах до един войник. Бях решил да го помоля за милостиня, но случайно ръката ми се допря до джоба му и аз усетих, че е издут. Напипах кесия, бръкнах и я измъкнах. Войникът изведнъж усети, че джобът му е олекнал, бръкна в него с ръка и като видя, че е празен, извърна се и ме удари по главата. Паднах на земята. Хората ни заобиколиха, хванаха войника и завикаха:

— Ти защо удряш човека в такава блъсканица?

— Той е разбойник, крадец! — изкрещя войникът.

Надигнах се и чух хората да си приказват:

— Такъв хубавец не може да е крадец!

Някои вярваха, други — не, хората заговориха вкупом, издърпаха ме встрани, искаха да ме отърват от войника, но по волята на съдбата по същото време през портата влезе валията с някои първенци. Видя той струпаните около мене хора и запита:

— Какво е станало?

— За бога, о, емире! — възкликна войникът. — Този човек е разбойник! В джоба ми имаше синя кесия, в нея — дващсет динара! Той ми я отмъкна в блъсканицата!

— Някой видя ли? — запита валията.

— Не! — отговори войникът.

Валията се обърна към началника на стражата:

— Хвани го и го претърси!

Той ме хвана и съблече сетрето ми.

— Съблечи го целия! — нареди валията.

Съблякоха ме и в дрехите намериха кесията с парите. Валията я взе, отвори я, преброи парите в нея — бяха дващсет динара, колкото бе казал войникът. Ядоса се валията и викна на свитата си:

— Я го дайте насам!

Избутаха ме пред него и той запита:

— Момко, кажи си истината — ти открадна ли тази кесия?

Забих поглед в земята. Мислех си — ще кажа, че не съм — ама нали я намериха в дрехите ми! Ако река, че съм я откраднал — спукана ми е работата! Все пак вдигнах глава и отговорих:

— Да, аз я взех...

Зачуди се валията на думите ми, извика свидетели, за да се увери, че умът ми е на мястото си. И там, на място, накрая нареди на палача да отсече ръката ми. Той ми отсече дясната ръка. Смили се сърцето на войника и той се замоли да не ме погубват. Валията ме остави и си замина. Хората около мене ме съжалиха, някой ми подаде вода да пийна. А войникът ми дари кесията си и каза:

— Ти си добър момък, не биваше да крадеш!

Накрая всички се разотидоха. Тръгнах си и аз, увил ръката си в парцал, натъпкал ръкава в джоба на абата си. Виеше ми се свят, бях слаб и бледен. Вървах към нейния дом и се люлеех като пиян. Тя забеляза, че нещо в мене се е променило и запита:

— Виждаш ми се променен — боли ли те нещо?

— Не ми е добре, главата ме боли! — отговорих аз.

Тя се разтревожи и възкликна:

— Не измъчвай сърцето ми, господарю! Поседни, погледни ме в очите, разкажи ми какво се е случило днес с тебе — по лицето ти се вижда, че нещо е станало!

— Не ме карай да говоря! — отвърнах аз.

Тя се разплака, заразпитва ме, а аз не отговарях. После възкликна:

— Виждам, променил си се, не си като друг път! Сигурно вече не ме обичаш!

Продължавах да мълча. Мръкна се, дойде време за вечеря. Не пожелах да ям — боях се да не види, че се храня с лява ръка.

— Не ми се яде! — казах аз.

— Кажи ми, кажи ми какво ти се е случило днес! — замоли се тя. — Защо си така тъжен, покрусен, бледен?

— Не бързай, после ще ти кажа!

Тя ми подаде чаша с вино:

— Вземи, това ще те отпусне! Трябва да пийнеш, непременно — пък после ще ми разкажеш какво е станало!

Поех чашата с лява ръка, от очите ми бликнаха сълзи. Като ме видя разплакан, тя извика:

— Защо плачеш? Пламна ми сърцето! Защо вземаш чашата с лява ръка?

— Цирей ми излезе на дясната!

— Дай да го спукам!

— Не е узрял, не ме мъчи!

Не ѝ показах ръката си, изпих чашата, а тя продължаваше да ми налива. Виното ме упои и аз заспах. Тогава тя ме огледала и видяла, че ръката ми е отсечена от китката. Претърсила ме и намерила чуждата кесия със златото. Обзела я огромна скръб, тя плакала до сутринта. Когато се събудих, видях, че е сварила четири пилета. Наля ми чаша вино, аз ядох, пих, оставих кесията и си тръгнах.

— Къде отиваш? — запита тя.

— Някъде... Да се поразсея!

— Не излизай, седни тук! — каза тя и когато седнах, продължи.

— Значи толкова много си ме обичал, че си изхарчил по мене всичките си пари! А аз осъдих ръката ти на смърт! Кълна се в живота си, нека Аллах ми е свидетел, аз няма да те изоставя! Сам ще се убедиш! Дано Аллах отговори на молитвата ми и да станем наистина мъж и жена!

Тя изпрати да извикат свидетели, обявиха ни за съпрузи и пред тях тя каза:

— Бъдете свидетели, че всичко, което притежавам, всичко, което е в този скрин, всички мои роби и слуги, всичко става собственост на този момък, моя съпруг!

Аз приех да получа наследството, платихме им и те се разотидоха. Тя ме хвана за ръка, поведе ме към килера, отвори един голям скрин и каза:

— Погледни какво има вътре!

Погледнах — бе пълен със завързани кърпи.

— Това са парите, които ми даде ти! — каза тя. — Всеки път, когато ми даваше кърпа с петдесет динара, аз я хвърлях тук, в този скрин! Вземи тези пари — Аллах ти ги връща! От днес си мой любим съпруг! Осъдили са те заради мене, аз осъдих десницата ти и не мога да ти я върна! И душата си да ти дам — пак ще е малко, пак ще ти остана длъжница! Получи си парите!

Приех ги, тя добави към тях и от своите пари. Зарадва се сърцето ми, разтопи се тъгата ми. А тя все говореше:

— Ти похарчи всичките си пари, пожертва даже ръката си от обич към мене! Как ще мога да ти се отплатя? За бога — целия си живот да дам, пак ще е малко, пак не ще мога да изплатя дълга си към тебе!

Тя прехвърли на мое име всичко, каквото имаше, както е казано по закон — всичко, колкото беше, каквото беше, дори собствените си дрехи. Вечерта, след като ѝ разказах как се бе случило всичко, си легна тъжна до мене.

Така заживяхме, но нашето щастие не продължи повече от месец. Тя отслабна, тежка болест я налегна — така преживя само още петдесет дни и се пресели в отвъдния свят. Подредих я, погребях я, раздадох богата милостиня за душата ѝ. А после разбрах, че ми е оставила много пари, стока и дрехи, а наред с другото — и тези хамбари със сусам, който ти продаде!

И през цялото време — продължи разказа си момъкът с отрязаната ръка — аз не се занимавах с тебе, защото продавах стоката от другите хамбари и още събирам парите. А сега ще те помоля да направиш това, което ще ти кажа. Сега се храних на твоя сметка — за това ти дарявам парите от сусамата, които са у тебе! Та ето защо се храних с лява ръка!

— Ти ми правиш такава добрина, господарю! — възкликнах аз.

— Искам да ме придружиш до моята страна! — каза той. — Купил съм стоки от Кайро и Александрия! Нали ще дойдеш?

Съгласих се. Обещах му да тръгнем след месец. Продадох всичко, което имах, купих и аз стока. Дойдохме с момъка в твоя град. Продаде момъкът стоката си, продадох и аз моята, купих ваши стоки и се готвех да се върна в Египет. Но съдбата ми предписа да остана тук и тази нощ — и ето какво стана с моя гурбет!

Това е, о, царю на всички времена, историята ми, която е позабавна от онова, което се случи с гърбавия!

— Не е! — възкликнал царят на Китай. — И за това трябва да ви избяса всичките! Непременно!

Тогава към него пристъпил надзирателят и рекъл:

— Ако ми разрешиш, царю честити, аз ще ти разкажа нещо, което ми се случи, преди да се срещна с този гърбушко! И ако моят разказ бъде по-занимателен от онова, което се случи с него — ти ще ни даруваш живота, нали?

— Давай каквото имаш! — разпоредил се владетелят.
И надзирателят заразказвал:

ПРИКАЗКА ЗА МОМЪКА, КОЙТО ЯЛ БАНИЦА С ПРАЗ

— Да знаеш, царю честити, че снощи се бяхме събрали с приятели. Събрахме се с учени мъже, четохме Корана и накрая сложиха трапеза. Между останалите гозби имаше и баница с праз. Посегнахме към нея, но един от нас се запъна — не ще да яде! Ние го заклевахме да яде, той се кълнеше, че не яде такава гозба, ние настоявахме, притиснахме го и накрая той възкликна:

— Ама моля ви се, не настоявайте — стига ми онова, което ми се случи като я ядох!

— Но кажи, за бога, защо не ядеш именно баница с праз?

— Ям, но съм дал дума преди това да си измивам ръцете четиресет пъти с хума, четиресет пъти с керемидата и четиресет пъти със сапун или общо сто и двайсет пъти! — отговори той.

Стопанинът на дома нареди на слугите да донесат вода и всичко, каквото бе поискал, той си изми ръцете, както бе казал, после седна, с отвращение посегна с ръка, сякаш се боеше от баницата, отчупи парченце и започна да яде на сила. Смаяхме се — ръката му трепереше, пречеше му отрязания палец, той се хранеше с четири пръста.

— За бога! — възкликнахме. — Какво е станало с палеца ти? Аллах ли го е създал така или ти се е случило нещо?

— Не е само този пръст, приятели, но и палеца на лявата ръка, а и на краката големите пръсти липсват.

Смаяхме се още повече, възкликнахме:

— Нямаме търпение да чуем защо ти са отрязани по един пръст на ръцете и краката? И защо изми ръцете си сто и двайсет пъти?

И той заразказва:

— Трябва да знаете, приятели, че моят баща беше голям търговец, първият търговец в Багдад по времето на халиф Харун ар-Рашид. Обичаше и винце да си сръбва, и на тамбура да му посвирят. А като умря — нищо не остави! Погребах го, тъгувах по него, после

отидох да отворя дюкяна му. Открих, че не е оставил нищо, освен дългове. Уговорих заемодавците да потърпят, успокоих ги, започнах альш-вериш и от припечеленото от петък до петък им връщах малко по малко дълговете. Живях така известно време, върнах всичко, паричките ми започнаха да стават все повече.

И ето че веднъж, както си седях в дюкяна, гледам, че влиза мома — по-голяма хубавица не бях срещал. Тя яздеше муле, на шията ѝ се люлееше огърлица от скъпоценни камъни. Пред нея и зад нея вървеше по един роб. Спря тя мулето пред входа на покрития пазар и влезе вътре.

Придружаваше я една слугиня, която ѝ каза:

— Господарке, ти не влизай! Никого не познаваш — остави ни ние да се парим на огъня!

С покрито лице тя огледа дюкяните и изглежда моят ѝ хареса най-много. Влезе заедно със слугинята си и ме поздрави — не бях чувал по-мил глас, по-сладки думи. Откри за миг лицето си и ме погледна с такива очи, че в душата ми забродиха хиляди мъки. После запита:

— Момко, имаш ли хубави парчета плат?

— Господарке! — отговорих. — Твоят слуга не е чак толкова богат, но ти изчакай тук и другите търговци да отворят дюкяните си — тогава ще ти донеса всичко, каквото пожелаеш!

Поговорихме за това-онова, а аз бях като замаян. А когато търговците отвориха дюкяните си, излязох и ѝ донесох всичко, каквото бе пожелала — а то струваше пет хиляди дирхама. Върнах се у дома като пиян. Подадох ми вечеря, а аз, щом си спомнях за нейната хубост, забравях да ям. Легнах си да спя — а сънят не идваше. Мина една седмица. Търговците ми поискаха парите за стоката си, аз ги помолих да потърпят още седмица. А след втората седмица, тя дойде пак с мулето, слугинята и двамината роби. Олекна ми на душата. А тя ми заговори със звучния си глас:

— Преброй парите за покупката!

Даде ми повече, отколкото струваше закупената стока, после доволно заговори с мен, а аз едва не умирах от радост и щастие.

— Женен ли си? — запита тя.

— Не съм! — отговорих аз.

— А защо ми се струваш тъжен?

— Дойде ми нещо на ум...

Преброих няколко динара и ги бутнах скришом на слугинята като я помолих шепнешком да ми сватува, а тя се засмя и прошепна:

— Та тя те обича повече, отколкото ти нея! Тя няма нужда от никакъв плат — идва тук, само и само да те види! Кажи ѝ каквото има да ѝ кажеш — ще видиш, че тя ще се съгласи!

Момата забеляза, че давам пари на слугинята и ме изгледа.

— Повярвай на твоя роб и му разреши да ти каже нещо! — казах аз и без да чакам отговор и казах какво ми е на душата.

Хареса ѝ приказката ми, тя помисли и отговори:

— Тези дни тази слугиня ще ти донесе вест от мене — прави каквото тя ти каже!

И си замина. Върнах аз парите на търговците, те си прибраха печалбата — за мен не остана нищо. Мъчно ми стана — не за това, а защото тя бе изчезнала. В течение на няколко дни не можах да заспя. Най-после се появи слугинята, посрещнах я любезно и запитах за господарката ѝ.

— Болнава е... — отговори тя.

— Какво ѝ е, обясни ми!

— Господарката е храненица на Зубейда, любимата съпруга на халиф Харун ар-Рашид! — отговори слугинята. — Тя е нейна неволница. Измоли от господарката си да влиза и излиза от двореца, когато си пожелае и тя ѝ позволи. Много вярно ѝ служеше и накрая я направиха първа пазителка на покоите ѝ. Тя разказа на господарката за тебе и помоли да я омъжи, а тя отговори: „Няма да го направя докато не видя този момък! Пък ако ти подхожда — ще те омъжа за него!“ Сега с тебе трябва да се промъкнем при нея. Ако се вмъкнем в харема без някой да ни усети — ще се ожениш за нея, а ако работата се разкрие — ще ти отсекат главата! Съгласен ли си?

— Добре, да тръгваме! — тутакси се съгласих аз. — А ти не споделяй с други това, което ми каза.

— Щом се мръкне, иди в джамията, която госпожа Зубейда построи край Тигър, влез вътре и чакай там! — разпореди се слугинята.

— С най-голямо желание! — съгласих се аз.

Мръкна се. Отидох при джамията и влязох вътре. Призори дойдоха двама слуги с лодка, а в нея — празни сандъци. Разтовариха

ги край джамията, единият изчезна, другият остана. Познах, че това е слугинята. След малко се появи още една лодка, а в нея — моята възлюбена. Пристъпих към нея, тя се разплака от радост. Поговорихме малко, после тя ме затвори в един от сандъците. Потеглихме. Накрая изведнъж се оказах в двореца. Излязох от сандъка. Слуги ми донесоха най-богати дрехи — сигурно струваха повече от петдесет хиляди динара. Ето че се появиха двамайсет наложници с девствени станове, а сред тях пристъпваше госпожа Зубейда — тя едва пристъпваше поради множеството украшения и скъпоценности по нея. Направи крачка напред, неволниците отстъпиха встрани. И аз прекрачих към нея и целунах земята пред нозете ѝ. Тя ми нареди да седна — и аз седнах до нея. Заразпитва ме кой съм, какъв съм, колко печеля, а аз отговарях на всичките ѝ въпроси.

— За бога, възпитанието, което дадох на тази неволница няма да отиде нахалост! — радостно възкликна тя. — Трябва да знаеш, момко, че тази неволница има висок сан, тя ми е като родна дъщеря и ти се поверява от самия Аллах!

Като чух съгласието ѝ да се ожена за неволницата, аз отново целунах земята пред нея. Тя ми нареди да изчакам там десет дни. Останах сам. Момата не се появяваше, само някои слуги ми носеха обяд и вечеря и ми прислужваха.

А през това време госпожа Зубейда измолила от съпруга си, емира на правоверните, разрешение да омъжи неволницата си. Той разрешил, като ѝ поискал откуп десет хиляди динара. Тогава тя наредила да извикат кадия и свидетели, за да се сключи брака.

Приготвиха вкусни великолепни гозби, разнесоха дарове по домовете на големците. Обявиха ни за женени. Празникът продължи десет дни. Сложиха трапеза с много гозби по нея. Между тях имаше и баница с праз, запечена със захар, залята с мускусна вода, с най-хубави меса от варено пиле и дивеч, които може всеки човек да замаят. За бога, като пристъпих към трапезата, не исках да ям нищо друго — само баница с праз! Ядох до насита. Избърсах ръцете си, но забравих да ги измия. Седях на трапезата докато се мръкна. Запалиха свещите. Певиците с дайретата бяха запели още докато в съседната стая приготвяха невестата ми, сега те обикаляха двореца и пръскаха злато. После дойдоха при мене и ме разсъблякоха. Отпуснах се в постелята, прегърнах невестата си — не ми се вярваше, че е вече моя! Но мирисът

на праза по ръцете ми изведнъж я удари по носа и тя изписка. Притичаха неволници от всички страни, а аз треперех и не разбирах какво ѝ стана.

— Какво ти е, сестро? — запитаха робините.

— Махнете отгук този луд! — изкрещя тя. — А аз си мислех, че е умен човек!

— Защо пък да съм луд? — запитах аз.

— Луд си! Ял си баница с праз и не си измил ръцете си! И сега да ми миришеш така! Не те искам! Ти си глупав, без възпитание!

Грабна тя камшик, стовари го на гърба ми, после — по задните ми части. Така ме би, че паднах в несвяст. После я чух да казва на слугините си:

— Отведете го при градския управител — да му отреже ръката, с която е ял баница с праз и после не я е измил!

При тези думи аз възкликнах:

— Нима, за бога, ще отсекат ръката ми, защото съм ял баница с праз и после не съм се измил?

— Сестро! — намесиха се и неволниците. — Не го наказвай за станалото — за пръв път му е!

— За бога, трябва да му отреже поне по един пръст! — възкликна тя и избяга.

Десет дни я нямаше, после се появи и викна:

— Ей, Черньо, още не съм ти простила! Как може да си ял баница с праз и после да не си измиеш ръцете!

Викна тя неволниците, те ме вързаха, а тя грабна остър бръснач и като започна да реже — по един пръст от ръцете и по един от краката, както ме виждате, приятели! Паднах в несвяст, но тя посипа раните с лековит прах и кръвта престана да тече. Тогава казах:

— От сега нататък никога няма да ям баница с праз, където и да съм, без да съм си измил ръцете четиресет пъти с хума, четиресет пъти с керемидата и четиресет пъти със сапун!

А неволницата взе от мене дума да не ям никога баница с праз, без да се измия след това.

И за това, приятели, както ви казах, когато поднесохте тази баница, аз побледнях и си помислих: „Ето защо ми отрязаха пръстите на ръцете и краката!“ А когато настояхте да ям, си казах: „Щом съм си дал клетва — трябва да я изпълнявам!“

— А какво стана с тебе после? — запитаха събралите се.

— Когато ѝ се заклех, сърцето ѝ се смекчи! — отговори той. — Помирихме се, легнахме заедно, а след няколко дни тя ми каза:

— Хората от свитата на халифа не знаят какво се случи между нас. Тук чужд мъж, освен тебе не е влизал, а ти се вмъкна само защото такава бе благоволенieto на госпожа Зубейда! — после тя ми даде петдесет хиляди динара и продължи: — Вземи тези пари, иди и купи широк дом за двама ни!

Излязох аз, купих широк дом, пренесох в него и нейните, и моите вещи и мебели, всички пари и дрехи и заживяхме щастливо.

Та ето защо са ми отрязани пръстите...

Нахранихме се, царю честити, разотидохме се и не щеш ли, същата вечер ми се случи тази работа с гърбавия! Това е!

— Не! — възкликнал владетелят. — Тази случка не е по-забавна от станалото с гърбавия! Онази е по-занимателна! Май наистина ще ви избеся всичките!

Тогава пристъпил напред евреинът, целунал земята пред царя и рекъл:

— О, царю на всички времена, аз ще ти разкажа нещо, което наистина е по-забавно от онова, което се случи с гърбавия!

— Давай каквото има да казваш! — казал царят на Китай.

И евреинът зараказвал:

ПРИКАЗКА ЗА МОМЪКА ОТ МОСУЛ

Някога живеех в Дамаск. Там изучих тайните на занаята си и започнах да работя. Един ден при мен дойде един роб от дома на управителя на Дамаск и ме повика в неговия дом. Влязох в централната зала на двореца и видях там постеля от мрамор с вградени златни украшения по нея. Върху нея лежеше болен момък — по-голям хубавец не бях срещал. Приседнах до главата му, пожелах му бързо оздравяване, той ми благодари.

— Подай ми ръката си, господарю! — казах аз.

Той ми подаде лявата си ръка. Това ме учуди, рекох си: „О, чудеса! Хубав момък, от виден дом — а толкова неучтив! Чудна работа!“ Огледах тялото му, предписах му лекове. В течение на десет дни наминавах да го видя, а на единайсетия той каза:

— Искаш ли да изкараш един весел ден в двореца?

— Разбира се! — отговорих аз.

Той нареди на слугите да преместят постелята му на горния кат, разпореди се да изпекат агне и да донесат плодове. Те изпълниха заръката. Започнахме да се храним — а той ядеше с лява ръка.

— Разкажи ми, какво ти се е случило? — запитах аз.

— Лечителю! — заговори той. — Чуй какво ми се случи!

Трябва да знаеш, че аз съм от Мосул. Когато дядо ми се поминал, той оставил десет сина, между които бил и баща ми — бил най-големия. Пораснали всички, изпоженили се. Родил съм се и аз — а деветте му братя нямали синове. Аз растях и всичките ми чичовци ми се радваха щом ме видеха. Възмъжах. Веднъж отидох с баща си в джамията. След петъчната молитва всички се разпръснаха, а баща ми с братята си поседнаха и се разприказваха за чудесата по разни страни, за удивителните неща в чужди градове. Споменаха и Кайро. Един от чичовците ми каза:

— Пътешествениците разказват, че по лицето на земята немало нищо по-хубаво от Кайро и неговия Нил!

Заописвах Египет, реката Нил, а аз слушах и душата ми зажадува да види Кайро.

— Който не е видял Кайро — нищо не е видял! — каза баща ми. — Там има гробници от злато, чуден е неговият Нил, домовете там са като дворци, въздухът не е горещ. И може ли да бъде другояче — та там се събира целият свят! Който не е видял неговите пищни градини с техните дебели сенки — той не знае какво е истинско чудо.

Те продължаваха да си говорят, а на мен умът ми остана в този невидян град. Когато всички се разотидоха и дойде вечерта, цялата нощ аз не можах да склопя клепки, а после нито ядене, нито пиене ми беше вкусно. След известно време чичовците ми започнаха да се готвят да пътуват за Кайро. Приплаках аз пред баща си да ме пусне с тях и в края на краищата той приготви стока и за мене и ми разреши да пътувам с тях, обаче скришом казал на чичовците ми:

— Не го взимайте с вас чак до Кайро! Оставете го в Дамаск — нека си продаде стоката там!

Най-после тръгнахме. Сбогувах се с баща си и ние напуснахме Мосул. Пътувахме що пътувахме, стигнахме до Алепо и там останахме няколко дни. После продължихме и стигнахме Дамаск.

Дамаск е град с много дървеса и реки, плодове и птици и ми напомняше за рая с всичките му прелести. Спряхме в един хан. Чичовците ми останаха тук известно време, направиха си альш-вериша, продадоха и моята стока и аз от един похарчен дирхам спечелих пет. Зарадвах се на печалбата. И макар че настоявах, те ме оставиха тук сам и продължиха сами за Кайро.

Наех стая в голям хан. Плащах наем по два динара на месец. Облажавах се с пищни ястия и питиета и накрая стана така, че почти похарчих всичките си спечелени пари.

Тогава, както си стоях пред вратата на хана, ето че към мене пристъпи жена в богата одежда — такива хубави дрехи дотогава не бях виждал. Поканих я да влезе при мене, а тя не само, че не се смути, ами се вмъкна в стаята ми. Зарадвах се аз, затворих вратата зад гърба си, открих лицето ѝ — там имаше рядка красота...

После наредих да донесат трапеза с най-богати гозби, плодове и всичко, което се полага при такова гостуване. Ядохме, пихме и се веселихме — дори се напихме. И така — до сутринта. Дадох ѝ десет

динара от последните си пари. Тя каза, че пари от мене няма да вземе и каза:

— Чакай ме, миличък, след три дни! Ще бъда при тебе преди залез-слънце. А с тези динари купи нещо, което ще ни трябва!

Подаде ми десет динара, сбогува се и си тръгна.

След три дни се появи отново, с други богати дрехи — обшити със сложни шевици, обсипани с украшения и скъпоценности. Бях приготвил всичко, каквото се полага за такава среща. Ядохме, пихме и се веселихме до сутринта, тя пак ми остави десет динара и ми обеща да дойде пак след три дни. Пак приготвих всичко, което подхожда за такъв случай, а тя дойде с още по-богати дрехи и каза:

— Нали съм хубава, господарю!

— Ама разбира се! — отговорих аз.

— Ще позволиш ли следващият път да доведе още едно момиче. То е по-младо и по-хубаво от мене — ще се позабавляваме, ще се посмеем заедно! Помоли ме да дойде с мене!

Съгласих се. На тръгване тя ми остави двайсет динара:

— Давам ти повече — нали и момичето ще бъде с нас!

На третия ден аз подготвих всичко за такова гостуване. След залез-слънце тя наистина дойде с едно друго момиче — лицето му бе покрито с фередже. Влязохме, седнахме, тя весело запали свещите. Момичето откри лицето си — бе като пълнолика луна, по-хубава жена не бях срещал. Поднесох им да хапнат и пийнат. Ядохме, пийнахме, а аз все наливах чаши на новото момиче. Първата се затвори някак в себе си и накрая запита:

— По-хубава ли е от мене?

— Май че е така... — отговорих.

— Тогава тя да бъде с тебе!...

Когато сутринта се събудих, видях, че ръката ми е изцапана с кръв. Отворих широко очи. Слънцето бе вече изгряло. А главата на момичето лежеше до мене, отделена от тялото! Значи онази бе направила това от ревност! Скочих, замислих се какво мога да направя и накрая изкопах дупка по средата на стаята, положих трупа на момичето в нея, затрупах я със земя, подредих отгоре каменните плочи както си бяха. Под възглавницата открих огърлицата, която бе на шията ѝ. Разгледах я и се заплаках. Така останах цели два дни в стаята си, а на третия отидох да се изкъпя.

А пари вече нямах. Веднъж отидох на пазара и дяволът ме подстори да опитам късмета си. Взех скъпоценната огърлица и я дадох на един търговец посредник. Той ме помоли да поседна и да го почакам, а сам тръгна из пазара да види за колко може да продаде огърлицата. Аз после разбрах, че я оценили за две хиляди динара. Самият той се върна при мене и каза:

— Тази огърлица е от мед, чуждестранна направа — може да се продаде за хиляда дирхама!

— Така е! — отговорих аз. — Направиха я навремето да си сторят някаква шега, бе останала в наследство от жена ми и сега решихме да я продадем! Иди и ми донеси хилядата дирхама!

Като чу думите ми, търговецът сигурно се досети, че работата ми не е чиста. Разбрах, че отишъл веднага при старейшината на пазара и му показал огърлицата. Онзи отишъл право при валията и му казал:

— Тази огърлица е крадена! Ние открихме разбойника — преоблечен е като търговски син!

А аз не знаех, че несправедливото обвинение вече ме е подгонило. Хванаха ме и ме отведоха при валията. Той ме запита за огърлицата, аз му повторих каквото бях казал пред посредника. Валията се разсмя и викна:

— Лъжеш!

Не успях да се огледам, когато стражите ме разсъблякоха и започнаха да ме налагат с камшици, където им падне. Когато ударите ме опариха, аз изкрещях:

— Откраднах я!

И си помислих: „По-добре да кажа, че съм я откраднал, отколкото да призная, че стопанката ѝ е убита в стаята ми — ще ме погубят тутакси заради нея!“

Веднага щом си признах, отсякоха ръката ми и я натопиха в горещо олио, за да спрат кръвотечението. Паднах в несвяст. Наляха ми чаша вино, за да дойда на себе си. Надигнах се, прибрах отсечената си ръка и се върнах в стаята си. Но стопанинът на хана, като разбра какво е станало, каза:

— Щом такава е работата, отивай, прибирай си нещата и си потърси друго място! Ти си крадец!

— Господине! — отговорих аз. — Потърпи някой друг ден докато си намеря друг подслон!

— Добре! — съгласи се той и ме остави.

Седях, плачех и се питах как ще се върна при близките си с отсечена ръка. Онзи, който я отсече, не знаеше, че съм невинен. А дали Аллах ще ми помогне? Заплаках още по-силно, обзет от дълбока мъка. Така седях замаян два дни. А на третия при мене влезе ханджията с няколко стражи и старейшината на пазара, който ме бе обвинил в кражба.

— Какво е станало? — запитах аз.

Дори не ми отговориха. Тук такси ме вързаха, допряха остра кама до гърлото ми и викнаха:

— Нещастнико! Оказа се, че огърлицата, която била у тебе, принадлежала на щерката на владетеля на Дамаск, на неговия везир и господар! Тя е изчезнала от двореца му преди известно време заедно с дъщеря му!

Разтреперих се целият и си рекох: „Няма как — ще ме погубят! За бога, трябва да видя владетеля и да му разкажа за своите злощастия, пък той, ако поиска — да ме погуби, пък ако ли не — ще остана жив!“

Отведоха ме при владетеля. Изправиха ме пред него, той ме огледа и заговори:

— Този ли е откраднал огърлицата и тръгнал да я продава? Несправедливо са отсекли ръката му!

Нареди да извикат старейшината на пазара и му викна:

— Веднага плащай откуп за ръката му — иначе ще наредя да те обесят и ще взема цялото ти имущество!

Викна на свитата си, те го вързаха и го отведоха. Останахме сами. Той се разпореди да снемат въжето от шията ми, да развържат ръцете ми, пак ме огледа и рече:

— Каж ми сега, синко, цялата истина — как попадна при тебе тази огърлица?

Разказах му всичко, което стана между мене и първата жена, как тя после доведе втората и я закла от ревност. Той ме изслуша, избърса очите си с кърпа и заговори:

— Трябва да знаеш, синко, че и двете са мои дъщери.

Все смятах, че първата не е с всичкия си, но когато поотрасна, я ожених за братовчед ѝ в Кайро. После те се разделиха, тя се върна, но в Египет се бе научила на разпътство. Ето — четири пъти идвала при тебе, и малката си сестра доведе! А бяха родни сестри, толкова се

обичаха! Голямата разказала за срещите си с тебе на малката. Веднъж наскоро ме помоли да излязат двете заедно, а после се върна сама. Видях я да плаче. Запитах я къде е сестра ѝ, а тя ми отговори, че не знаела нищо за нея. После не издържала, скришом разказала на майка си как точно я погубила. Майка ѝ пък го разказа на мене. Сега и двете плачат и си говорят: „Ще плачем, докато сме живи!“ Ти каза истината, синко! Знаех я, преди да ми я разкажеш! Ето, синко, така е станало всичко. А сега ще те помоля да не ми отказваш нищо от това, което ще ти кажа. Искам да те ожения за малката си дъщеря — тя е мома, не им е родна сестра, от друга майка е! Няма да ти искам откуп, дори ще ти дам пари от себе си! Ще останеш да живееш при мене като мой син!

— Твоя воля, господарю! — отговорих аз. — Откъде да съм знаел, че до това може да се стигне!

Владетелят начаса изпрати писмо до Мосул и оттам ми изпратиха парите, които бях наследил от баща си. Сега живея добре...

Учудих се на този разказ, о, царю на всички времена! Останах при момъка цели три дни и той ме възнагради богато. После напуснах Дамаск и дойдох във вашия град. Тук си живееш добре, но ми се случи тази работа с гърбавия...

— Не, историята ти не е по-забавна от онова, което се случило на гърбавия! — възкликнал царят на Китай. — Всички трябва да ви избеся, ама най-напред — този шивач, от когото започва това престъпление! Ей, шивачо, чуваш ли ме? Ако ти ми разкажеш нещо, което да е по-забавно от случилото се с гърбавия, ще ви даря живота!

При това подканване шивачът пристъпил напред и заговорил:

ПРИКАЗКА ЗА БАГДАДСКИЯ БРЪСНАР

— Трябва да знаеш, о, царю на времената, че онова, което ми се случи, е по-удивително от всичко, което разказаха останалите!

Предния ден преди срещата ми с гърбавия бях на угощение заедно с няколко майстори занаятчии — шивачи, тъкачи, дърводелци и други такива. Донесоха обяда, хапнахме, пийнахме. Стопанинът на къщата въведе нов гост — много хубав момък, но накуцваше. Влезе той, поздрави ни, ние се надигнахме да му върнем поздрава, а когато и той понечи да седне, забеляза между нас един бръснар. Изведнъж отказа да седне и поиска да си тръгне. Всички ние, заедно със стопанина, настоявахме да остане.

— Защо ще си тръгваш, като още не си дошъл? — запита стопанинът.

— Не ме задържай, господине! — отговори той. — Ще си тръгна ей заради този бръснар, който седи тук!

— А защо се гневиш на този бръснар? Ти си дошъл чак от Багдад — с какво може той да ти пречи тук!

— Приятели! — заговори момъкът. — С този бръснар в моя град ми се случи една работа, не е за разправяне — заради нея аз си счупих крака и окуцях! Оттогава се заклек да не сядам на една трапеза с него и да не живея в град, където живее той! За това напуснах Багдад и дойдох тук — а щом го намирам тук, още тази нощ напускам този град, дори няма да нощувам!

— Но разкажи ни, за бога, какво ти се е случило с него?

При този въпрос бръснарят побледня, а момъкът заразказва:

— Трябва да знаете, добри хора, че баща ми бе един от най-големите търговци в Багдад! Нямахме друг син, единствен съм му! Когато възмъжах, Аллах го прибра в лоното си и той ми остави своите пари, слуги и имущество. Започнах да се обличам с най-пищни дрехи, да се храня с най-отбрани гозби. Аллах пожела така, че не обикнах жена. Един ден, както си вървах по багдадските улици, ме нападнаха крадци. Успях да избягам и да се скрия от тях в една задънена улица. В

дъното имаше каменна пейка. Седнах на нея да си поема дъх. И както си стоях, не щеш ли, отсрещният прозорец се отвори и се показа мома като пълнолика луна — такава в живота си не бях срещал! Под прозореца имаше засадени цветя и тя ги поливаше отгоре. Огледа се наляво-надясно, затвори прозореца и изчезна от погледа ми.

Пламна ми сърцето, не можех да я извадя от мислите си. Така седях на скамейката чак до залез-слънце, забравил всичко друго на света. Ето че се зададе градският кадия. Слезе от коня и влезе в къщата, от която се бе подала момата. Разбрах, че е баща ѝ. Върнах се разтъжен у дома, легнах си замислен. Дойдоха слугите ми, насядаха около мене, разпитваха ме, но аз не отговорих на въпросите им, не им разкрих нищо. Усещах, че се разболявам. Изминаваха да ме видят разни хора. Веднъж дойде и една старица и веднага усети, че ми има нещо. Седна при главата ми, погали ме и рече:

— Синко, разкажи ми какво ти е?

И аз ѝ разказах какво ми се беше случило.

— Това е щерката на багдадския кадия, синко! — каза тя. — Неговата къща е голяма, с много стаи, но точно на онзи кат, където си видял момата, живее само тя. На долния живее баща ѝ. Тя е там сам-самичка, друга не може да е! Аз често наминавам към тях, аз съм жената, която ѝ е разкрила тайните на жените и любовта. Ти потърпи — ще се опитам да оправя някак си работата...

Думите ѝ поотпуснаха душата ми. Надигнах се от постелята. Близките ми се зарадваха. Поизправих се и реших, че сигурно скоро съвсем ще оздравея. Старицата си отиде, но като се върна след няколко дни ми се стори разтревожена.

— Синко! — заговори ми тя. — Не ме разпитвай какво стана. Разказах ѝ аз всичко, а тя като ми кресна: „Ако не млъкнеш веднага, проклета вещице, ще направя с тебе онова, което заслужаваш за такава работа!“ Пак ще трябва да ходя при нея...

Думите ѝ сякаш струпаха нова болест върху старата. Но след няколко дни старицата се появи отново и каза:

— Синко, май ще даваш бакшиш за добър хабер!

Душата ми за миг се върна в тялото.

— Всичко, което имам, ще бъде твое! — възкликнах аз.

— Вчера ходих при онази мома... — заразказва тя. — Видя, че съм покрусена, че плача, и рече:

— Май нещо те притеснява, лельо!

Разплаках се аз още повече и заговорих:

— Дъще моя, господарке! Нали ти казах, като дойдох предния път — прати ме при тебе един момък, който те е обикнал. И заради тебе той скоро ще умре!

— И кой е момъкът, за който говориш? — запита тя и аз усетих, че сърцето ѝ се разнежва.

— Той ми е като син! — отговорих аз. — Видял те е неотдавна, когато си поливала цветето си през прозореца. Видял лицето ти, пленила го хубостта ти, обикнал те. Като му разказах какво стана предишния път между нас, той се разболя още повече и легна на легло! Сега сигурно ще умре, няма как!

Тя побледня и запита:

— И всичко това е заради мене, така ли?

— Така е, за бога! Какво ще наредиш?

— Иди при него! — заръча ми тя. — Предай му поздрав от мене и му кажи, че го обичам два пъти повече, отколкото той мене! Нека дойде у дома в петък преди молитва! Ще наредя да му отворят и да го пуснат при мене! Ще си поприказваме за малко и той ще си тръгне преди баща ми да се е върнал от джамията!

Стопиха ми се болестите, отпусна се душата ми. Дарих на старицата най-хубави дрехи, тя си тръгна и запита:

— Е, мина ли ти болката на сърцето?

— Нищо вече не ме боли! — отговорих аз.

Всички домашни и приятели ме поздравиха с оздравяването. Зачаках да дойде петък. Пак се появи старицата, посъветва ме това-онова, разпита ме как съм, отговорих ѝ, че съм жив и здрав. Още на сутринта се облякох, надуших се с благовония и зачаках хората да тръгнат да се молят в джамията, а аз през това време да прескоча към любимата си.

— Имаш доста време! — каза старицата. — Да беше отишъл да се поизкъпеш, пък и главата си да бе остригал — от полза ще ти е и хич няма да ти личи, че си боледувал!

— Умно говориш! Но първом ще си обръсна главата, пък после ще отида да се изкъпя!

Изпратих слугата да ми доведе някой бръснар да ми обръсне главата:

— Иди на пазара и ми доведи някой бръснар, но гледай да е умен човек, да приказва по-малко, че да не ме заболи главата от много приказки, защото, знае се, че бръснарите много приказват!

Отиде слугата и ми доведе този човек. Той влезе, поздрави ме, отговорих на поздрава му.

— Аллах да прогони скърбите ти, тревогите ти, нещастията ти, и тъгите ти! — възкликна той.

— Аллах да го чуе от твоята уста! — отговорих аз.

— Радвай се, господарю, че си вече здрав! — каза той. — Ти за какво си ме извикал — косата ти ли да подстрижа или да ти пусна кръв за оздравяване? Веднъж се случило така и на Абас, чичото на най-великия пророк Мохамед, и той казал: „Който се подстригва в петъчен ден, Аллах ще отклони от него седемдесет болести!“ И пак той веднъж казал: „Който остава сам в петък, той сигурно ще ослепее и от много болести ще се разболе!“

— Не говори глупости! — казах аз. — Веднага се хващай да ми избръснеш главата!

Той измъкна нещо увито в кърпа разгъна я и в нея се оказа астралаб и то със седем тръби — онази машинка, с която моряците определят пътя си по небесните светила. Взе го, застана посред стаята, вдигна поглед към слънчевите лъчи, дълго ги разглежда и накрая заговори:

— Искам да знаеш какво ще стане на този ден — петък, десети сафар, година седемстотин шестдесет и трета, от началото на летоброенето, поставено от пророка Мохамед — най-добри благопожелания за него, който е извършил такъв подвиг! Аз го чета по звездите заради тебе! То напълно съответствува на всички изчисления, направени по правилата на науката за смятането и отговаря на положението на планетата Марс, който сега е на височина седем градуса и шест минути! Всичко съвпада, всичко доказва, че днешният ден е много подходящ за главобръснене! Но то ми подсказва, че днес ти искаш да се срещнеш с някого и той да бъде щастлив от тази среща. Но пък после ще се вдигне голям шум и ще ти се случи нещо, което няма да ти кажа!

— Стига си ме ядосвал! — викнах му аз. — Наду ми главата, омръзна ми! Хайде, млъкни и бръсни най-сетне!

— Но ако ти познаваше същността на нещата, щеше сам да поискаш да ти кажа повече неща! — възкликна той. — Аз само ти пояснявам, че ти днес правиш точно онова, което ти е предопределено от движението на планетите! Трябва да възхваляваш Аллаха, а не да ми възразяваш! Аз ти давам съвети, защото те чувствам като роден брат! Искане ми се да ти служа цяла година — и това е мое право! Даже не ща да ми плащаш за това!

Едва го изслушах и викнах:

— Ама ти днес наистина искаш да ме погубиш!

— Господарю! — каза той. — Мен хората са ме нарекли Мълчаливко, защото, за разлика от братята си, аз не съм разговорлив. Най-големият ми брат се казва Дърдорко, вторият — Дрънкало, третият — Бърборино, четвъртият — Празнодумко, петият — Самохвалко, шестият — Плямпало, а седмият Мълчаливко, съм аз!

Бръснарят продължаваше да дърдори, аз започнах да се отчайвам и да се разкайвам горчиво, че го извиках.

— Дай му четвърт динар и да се маха от лицето ми! — наредих аз на слугата. — Няма нужда да си бръсна главата!

Като чу повелята ми, бръснарят възкликна:

— Господарю, струва ми се, че не разбираш каква отговорност нося! Че моята ръка докосва главите на царе, емири, везири, управители и благородници! Нали за такива като мене стихотворецът е казал:

*Знай, занаятът е като женитба!
Най-личен между всички е бръснарят!
С дълбока мъдрост всякъде надниква
и под ръката му трепери царят!*

— Не се занимавай с неща, които не те засягат! — викнах аз. — Така ме притесни, че не мога да събера ума в главата си!

— Май наистина бързаш занякъде! — каза той.

— Да, да и да! — възкликнах аз.

— Че застави душата си да бъде по-търпелива! Бързането е от дявола, то може да направи така, че да сгрешиш! Нали е казал нашият пророк, към когото отправяме всички благословии: „Най-добрите дела

са онези, в които присъствуват три неща: забавянето, аз самия и Аллах!“ Измъчва ме това, което си намислил! Каж ми защо толкова си се разбързал? Може и за добро да е, но аз се боя, че може и да не е за добро! Има още толкова време...

Той ядосано остави бръснача, пак взе астролаба, загледа се през него в слънцето и каза:

— До края на молитвата има цели три часа, ни повече, ни по-малко!

— Млъкни най-сетне, за бога! Умори ме!

Той взе бръснача, дълго го точи, после обръсна малко от главата ми и каза:

— Тревожа се. Защо си се разбързал толкова? По-добре ще е все пак да ми кажеш — защо? Трябва да знаеш, че баща ти, покойния, не започваше никаква работа, без да се посъветва с мене!

Разбрах, че няма да се отърва от него и си помислих: „Вече е време за молитва, а аз исках да съм там преди хората да излязат от джамията! Малко да позакъснея — и няма да мога да вляза!“ После заговорих на глас:

— Стига с това дърдорене най-последно, по-малко приказвай! Искам да отида при приятели — поканили са ме на гости!

Като чу, че говоря за някакво поканване, той възкликна:

— С мен денят ти ще бъде благословен! И аз вчера поканих у дома сума приятели, пък забравих, че трябва да им приготвя нещо за хапване! Добре, че ми напомни! Леле, как щях да се изложам!

— Не ти дойде на ума това, преди да съм казал, че са ме канили! Слушай, всичко вкъщи, което се яде и пие, твое да е — само по-бързо си свършвай работата — обръсни главата ми най-сетне!

— Аллах да е още по-щедър към тебе! Я ми кажи какво имаш за моите гости!

— Пет тенджери с гозби, десет варени кокошки и печено агне!

— Я да ми ги донесат да ги видя!

Донесоха му всичко изброено, той го огледа и каза:

— Остава пиенето!

— Имаш го също от мене!

— Ами да го донесат!

Донесоха и каквото имах за пиене.

— Аллах да ти върне с излишък всичките тези блага и да облагороди още повече душата ти! — възкликна той. — Остават благовонията...

Донесоха вързоп с тамян, алое и мускус — всичко за около петдесет динара. А времето течеше и ме притесняваше все повече.

— Вземай всичко! — викнах аз. — Само ми обръсни цялата глава, заклевам те в името на пророка!

— А, не мога да почна, преди да разгледам всичко във вързоба! — каза той.

Наредих на слугата да отвори вързоба. Бръснарят заряза бръснача и астролаба, седна на земята и започна да прехвърля различните благовония през ръцете си. Едва не пукнах. Най-последна стана, обръсна пак парче от главата ми и каза:

— За бога, синко, не знам как да ти благодаря — и на тебе, и на покойния ти баща! Днес уж аз поканих гости, а всичко на масата идва от твоето благоволение, от благородната ти душа! Аз такова нещо не заслужавам! Аз имам много приятели: Мургавко теляка, Плешивко рибаря, Праведника бобаря, Сводника млекаря, Послушко метача, Черньо носача, Мирко пазача, Побойника бакалина и Добродушко коняря. Всеки от тях свое хоро играе, своя песен пее. И най-добрата им черта е, че приличат на мене, твоя слуга и роб — нито бърборят, нито дърдорят! Телякът знае да бие барабан, пее така, че омагьосва, става, играе, вика: „Надеждата си отива, надеждата ме убива!“ Рибарят е по-умен от останалите, той също става да играе и пее: „Оплаквачке, жено, не плачи!“ — и то така, че всички изпокапваме от смях! А метачът — о, неговите песни заставят дори птиците да се заслушат в гласа му, той играе и пее: „В ковчег доволна спи жена ми, дано ѝ е по мярка само!“ Този метач има ум бръснач! Така при нас всеки прави нещо, което развеселява другите! — бръснарят помълча малко, замисли се и добави: — Но то е по-добре да се види, отколкото да се чуе! Абе, момко, защо не предпочетеш да дойдеш при нас? Зарежи ги онези твои приятели! Още ти личи, че си боледувал! Пък не дай боже, може да попаднеш при твари, които само говорят празни приказки и неща, които хич не ги засягат! Пък ако се пръкне между тях някой дърдорко — глава ще те заболи!

Засмях се със свито от гняв сърце и викнах:

— Ти ще си свършиш ли най-после работата! Ще отида там, където ми е предписал Аллах! А ти иди при приятелите си — те сигурно вече те чакат!

— Ще ми се да се сприятелиш с тези хорица, нищо друго! Те са от онези, които не дрънкат празни приказки! Веднъж да ги видиш — и ще зарежеш всичките си приятели!

— Аллах да те възнагради и да ти даде радост с тях! Някой ден ще ми ги доведеш да ги видя!

— Ако наистина искаш това, — каза той, — отложи посещенията при приятелите си! Това ще направиш някой друг ден! Или не... Почакай ме тук да отнеса благодеянията, които ти благоволи да ми дариш, аз само ще им ги оставя, нека хапнат, нека пийнат, докато ме чакат! Аз веднага ще се върна и ще дойда с тебе при твоите приятели! Моите приятели никак не се притесняват като ги оставям сами! Аз ще ги оставя и бързо ще се върна при тебе, за да те придружавам, където и да отидеш!

— О, боже! — възкликнах аз. — Ти иди при твоите приятели, весели се с тях както ти е угодно — но ме остави аз да отида при моите и да правя с тях каквото ми се ще! Чакат ме, разбери!

— Не мога да те оставя сам-самичък! — отсече бръснарят.

— Но само аз мога да вляза в къщата, където отивам!

— Абе, мисля си... Сигурно си си наумил да се срещнеш с някоя мома — иначе няма как да не ме вземеш! Ама аз съм човек праведен, ще ти помогна с всичко, което ми поискаш! Боя се за тебе — ще се вмъкнеш при някое женско и отиде ти живота! В Багдад никой не бива да прави такива работи, особено в петъчен ден — валията е много строг!

— Горко ти, шейх на злото! Какви ми ги приказваш!

Той пак замълча. Времето за молитва минаваше, сигурно скоро щяха да почнат проповедите. Най-после и той свърши с бръсненето.

— Хайде, иди при приятелите си! — казах примирено аз. — Занеси им да хапнат и да пийнат! Аз ще те изчакам да се върнеш и ще отидем заедно.

Искаше ми се да го измамя и да го махна от главата си.

— Аха, да ме излъжеш искаш, значи! — каза той. — Искаш да отидеш сам! Но нали тогава ще попаднеш в беда, от която спасение

няма! За бога, не тръгвай, преди да се върна — пък аз ей сега ще дотичам да видя какво ще стане!

— Добре, но побързай. И не забравяй яденето и пиенето!

Той излезе, натовари всичко на един хамалин да го отнесе в дома му и двамата изчезнаха в една уличка. Скорих. От минаретата вече обявяваха, че петъчната молитва е свършила. Облякох се, излязох, дотичах до уличката, където живееше момата, спрях пред къщата ѝ. А бръснарят, без аз да знам, вървял по петите ми. Вратата бе отворена и аз се промъкнах вътре. И не щеш ли — ето ти го стопанинът, връща се от молитва! Влезе той и затвори вратата след себе си. Надзърнах скришом през прозореца — бръснарят, да го прокълне Аллах, седнал пред вратата. Рекох си: „Този дявол пък откъде се взе!“ Тогава съдбата пожела да се случи нещо, което, така или иначе, ме опозори.

Някаква робиня в къщата прегрешила нещо пред стопанина си и той ѝ се скара и я удари. Скори робът да я защити — той зашлеви и него. Двамата се развикаха. Бръснарят пък си помислил, че бият мене, развикал се на свой ред отвън, заразкъсвал дрехите си, посипал с пръст главата си, завикал за помощ. Насъбрали се хора.

— Убиха господаря ми в дома на кадията! — го чух да вика.

Тръгнал към къщата и народът — след него. А вътре слугите, като чули както е станало, насъбрали се, завикали:

— Ах, господарю!

И така — върви бръснарят пред хората с разкъсани дрехи, народът се трупа, всички викат, той охка и крещи начело, другите повтарят след него:

— Ах, убиха го, бре хора!

Наобиколиха къщата, в която се бях скрил. Чу кадията виковете, разбра, че работата става дебела, отвори вратата и видя огромната тълпа пред себе си.

— Ей, хора, какво е станало бе?

— Ти погуби моя господар! — викна бръснарят.

— Че какво е направил, че да го убивам бе, хора? И защо този бръснар върви пред вас?

— Ти преди малко го удари! — викна бръснарят. — Аз го чух как изписка!

— Какво е направил, че да го погубвам бе? — повтори кадията. — Кой е вкарал чужд човек в къщата ми? Откъде е дошъл? Закъде е

тръгнал?

— Не се прави на ударен, шейх! — възкликна бръснарят. — Аз знам какво се е случило? Той влезе в дома ти, защото обича дъщеря ти и тя го обича — това е истината! Ти усети, че е влязъл, нареди на слугите и те го пребиха! За бога, само халифът може да отсъди кой от двама ни е прав! Трябва да пуснеш близките да приберат тялото на господаря ми! Не ме принуждавай аз да влизам и да го изваждам! Побързо, хайде!

Прехапа език кадията, засрами се.

— Щом си толкова сигурен — влез и си го вземи! — каза той.

Влезе бръснарят в къщата. Щом го видях, поисках да избягам, но изход нямаше. В долния кат на къщата, където се бях скрил, имаше някакъв сандък. Намъкнах се в него, затворих капака отгоре и задържах дишането си. А бръснарят тръгна не някъде другаде, а право към мястото, където се бях скрил. Огледа се наляво-надясно и като не видя нещо друго, освен сандъка, където се бях скрил аз, го вдигна на рамене и го понесе. Като усетих какво прави, изгубих и ума, и дума. Разбрах, че няма да ме остави, отворих бързо сандъка и скочих на земята. Тогава стъпих накриво и си счупих крака. Видях около вратата скупчените хора — толкова народ, такава блъсканица през живота си не бях виждал. Престорих се и изпуснах уж без да искам, няколко златни монети. Те се спуснаха да ги събират, а аз се запилях, куцукайки, из багдадските улици. А този бръснар пак се мъкне по петите ми. Вляза ли някъде — той след мене. И говори ли, говори:

— Онези искаха да навлекат беда на моя господар! Слава на Аллаха, който ми дари победа над тях и спаси господаря ми от ръцете им! Ето защо, господарю, аз съм против прекаленото бързане! А то се ражда там, където работите не са подредени добре! Ти сам си докара всичко това на главата! Ако Аллах не ме бе пратил при тебе, нямаше кой да те отърве от бедата, в която сам се бе нахлузил! Нещастие щеше да ти се случи и нямаше да се измъкнеш! Моли Аллаха да съм все до тебе и да те отървавам! За бога, ти едва не ме погуби — така лошо си бе подредил нещата! Искаше ти се да ходиш там сам, но аз няма да позволя все глупав да бъдеш, все умът ти да не ти достига! Все бързаш, бързаш...

— Не ти ли стига това, което ми докара, ами все се мъкнеш след мене по пазарищата! — възкликнах аз.

Искаше ми се да умра — само и само да се отърва от него, но смъртта не идваше. Силно разгневен, аз успях да се скрия от погледа му, намъкнах се в някакъв дюкян сред пазара и помолих стопанина му да не пуца бръснаря при мен. Седях в килера и си мислех: „Нямам сила да избягам от този бръснар! Ще виси край мене денем и нощем, а аз не мога дори лицето му да гледам!“ Начаса изпратих да доведат свидетели, написах завещанието за близките си — назначих опекуни на малолетните, наредих да разпродадат къщата и нивите ми, завещах всичко на мало и голямо — само и само да се отърва от този бръснар.

Ето че дойдох във вашата страна и от известно време живея тук. Ти ме покани на гости, стопанино, аз дойдох, но като видях този негодник и сводник да седи тук на челно място — кажи ми, как ще се отпусне сърцето ми, как ще ми е приятно сред вас, щом тук е този, заради който окуцах.

Ето защо момъкът не искал да седне с нас. Изслушахме разказа му и се обърнахме към бръснаря:

— Вярно ли е това, което разказа този момък за тебе?

— Но за бога, сами виждате с какво изкуство аз свърших цялата тази работа! — отговори той. — Че ако не бях аз, той щеше да загине! Само аз и никой друг го спаси от вярна смърт! Аллах благоволи той само крака си да счупи, но не и живота си да загуби — и това стана пак благодарение на мене! Ако дърдорех много — такъв хаир нямаше да му сторя! Ето, аз ще ви разкажа една случка, която стана с мене — и вие ще се убедите сами, че приказвам малко и не съм празнословец като братята си!

ПРИКАЗКА ЗА МАЛОСЛОВИЕТО НА БАГДАДСКИЯ БРЪСНАР

Живях аз в Багдад по време на халифството на емира на правоверните Мунтасир би-Ллях. Той обичаше бедните и нещастните, често се застояваше с праведниците и с благочестивите проповедници.

Случило се веднъж той се разгневил за нещо на десет души и наредил на началника на стражата да му ги докара в двореца с лодка през реката. Там видях аз тези хора и си рекох: „Тези ги събират само за угощение, нищо друго!“ Мислех — събрали са се край лодката, за да изкарат деня в ядене и пиене. Слязох при тях, посмесихме се, те понечиха да се преместят на друго място, но ето че се появиха стражите, оковаха ги във вериги, стегнаха им и по една халка на шията. Между другите оковаха и мене. Това ми се случи, братя, защото мълчах и не исках да проговоря. Натовариха ни в лодката, всички оковани, и ни изправиха пред емира на правоверните Мунтасир би-Ллях. Той нареди да отсекаат главите на десетте и палачът набързо ги отсече. А аз, единайсетия, останах. Халифът се загледа в мене и викна на палача:

— Какво ти стана бе? Защо не отсеке главите на всичките десет?

— Аз отсякох десет глави! — отговори той.

— Струва ми се, че са девет! — каза халифът. — А този правият е десетият!

— Кълна се в добрата ти душа, десет са! — настоя палачът.

— Я ги пребройте! — разпореди се халифът.

Преброиха отсечените глави — бяха десет. Огледа ме пак халифът и възкликна:

— Ами ти бе? Защо мълчиш досега? Как се оказа между тези кръвопийци?

— Знаеш ли, емире на правоверните! — отговорих аз. — Аз се казвам шейх Мълчаливко! Много разум имам, умът ми е невъзмутим, знанията ми са дълбоки, малословието ми е безкрайно! По занаят съм бръснар. Когато видях тези десетима да тръгват към лодката, смесих се

с тях и тръгнах с тях, качих се на лодката с тях — мислех, че са тръгнали на ядене и пиене! Не мина и час и се оказа, че са престъпници. Стражите ги прибраха, надянаха халките на шията им, пък една халка се намери и за моята шия! Много спокоен човек съм — затова замълчах и не проговорих! А мълчанието ми се поражда от моето мъжество! Ти нареди да отсекаат главите на десетте — пък аз останах сам до палача! Не ги познавах лично, но великото ми мъжество ме застави да стоя до тях докато им сечаха главите! Цялата ми съдба е такава — все добрини да правя!

При тези думи халифът разбра, че съм човек мъжествен и малословен, човек, който не говори излишни неща — макар този момък, когото спасих от толкова ужаси, да твърди обратното!

— А братята ти? — запита халифът. — И те ли са като тебе знаещи, разумни и малословни!

— Не! — отговорих аз. — Ако бяха като мене — щяха и сега да са съвсем здрави! Ти ме унижаваш, като ме сравняваш с тях, о, емир на правоверните! Не са многословни, нескромни и страхливи — точно поради това всеки от тях е с някакъв недъг — един е куц, друг — едноок, трети — скован, четвърти — сляп, пети — с отрязани уши и нос, шести — с отрязани устни, седми — кривоглед! Ето защо аз съм и най-смелия! Трябва да ти разкажа какво се случи с всеки от тях, как всеки е получил недъга си!

ПРИКАЗКА ЗА ПЪРВИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

Ако искаш да ти го разкажа, трябва първом да знаеш, о, емире на правоверните, че първият ми брат, куция, бе шивач в Багдад. Шиеше си в един дюкян — беше го наел от един богаташ. Собственикът живееше на втория кат, а до къщата си имаше и мелница.

Един ден брат ми, като си седял в дюкяна, повдигнал глава нагоре и що да види — хубава жена като пълнолика луна — била се надвесила от чардака и гледала към улицата. Щом брат ми я зърнал — пламнал от обич към нея. Цял ден я гледал, до вечерта надничал към чардака, изоставил дори шиенето си. На другия ден пак отворил дюкяна да пошие, но всеки път, щом боднел с иглата и поглеждал към чардака. Така продължило няколко дни — той не могъл да ушие нищо, дори за един дирхам!

Случило се така, че веднъж стопанинът на къщата слязъл при брат ми с парче плат на ръце.

— Разкрой това парче и ми уший ризи! — разпоредил се той.

— Дадено! — отговорил брат ми.

Започнал да крои, не хапнал до вечерта, но скроил двайсет ризи.

— И колко ще струва това? — запитал стопанинът.

Брат ми не отговорил веднага. Той метнал поглед към чардака и видял, че онази жена му прави знаци да не взема пари. А пък той имал нужда от пари. Все пак отказал да му се плати. После три дни шил ризите, през цялото време нищо не хапнал, нищо не пийнал, но ги ушил. Свършил си работата и ги отнесъл на хазаина си.

А онази хитра жена се била вече условила с мъжа си как да се държи с брат ми без той да се досети нещо. Те се договорили как да заставят брат ми да им шие, а те, не само че да не му плащат, но и да му се присмиват. Така, когато брат ми си свършил работата, те му скроили хитрост. Обещаха му, че ще го оженят за една от своите робини, но през нощта, когато тази работа трябвало уж да стане, му рекли:

— Ти тази нощ иди да пренощуваш в мелницата — пък утре ще свършим тази работа, така ще е по-добре!

Брат ми си помислил, че сигурно те са измислили нещо умно и останал да нощува сам в мелницата. А мъжът на онази жена отишъл при мелничаря и му подсказал как да застави брат ми да върти мелничното колело. Още не заспал, когато мелничарят влязъл при него, събудил го и викнал:

— Я виж какъв вол — стои си без работа, а толкова пшеница има за мелене и мливарите чакат! Я да го впрегна в колелото и той да върти докато се смели житото!

Шибнал го той, впрегнал го в мелничното колело, отново го заудрял и брат ми, какво да прави, въртял, та въртял до съмване. Тогава наминал и стопанинът, видял как го бият впрегнат в колелото, но го оставил и си излязъл. Около обяд се появила и робинята, за която уж трябвало да го женят. Отвързала го най-после тя от колелото и възкликнала:

— И на мене, и на господарката — толкова ни е мъчно за тебе! Я виж каква станала тя, без да знаем, на какво си заприличал!

А той вече език не можел да обърне от изядения бой. Върнал се в стаичката си. Но ето че се появил шейхът, който уж трябвало да го жени.

— Аллах да поживи женитбата ти! — възкликнал той. — Бъди благословен! Блажено да прекараш нощта, да ти е от сладко по-сладко!

— Не говори лъжи пред лицето на Аллаха! — промълвил брат ми. — О, хиляди проклетия! Тази нощ аз работих наистина като вол, мелех жито до обяд!

— Я кажи как стана всичко? — запитал шейхът.

А когато брат ми му разказал всичко, той рекъл:

— Изглежда звездата ти не съвпада с нейната! Но ако искаш, аз ще направя така, че всичко да се промени и звездите ви да съвпадат! Пък гледай друг път да не попадаш в такава клопка!

Когато шейхът си отишъл, брат ми останал пак сам в дюкяна. Зачакал някой да му донесе нещо за шиене, че да поспечели нещо за хапване. Но ето че пак дошла робинята, за която щели уж да го женят — господарката й била измислила нова хитрост и тя тръгнала също да се посмее.

— Господарката ми просто копнее за тебе! — рекла тя. — Виж я там горе, тя вече се качи на чардака и иска да види образа ти!

А онази наистина се появила на чардака, заплакала, заговорила:

— О, не прекъсвай близостта на сърцата ни!

Той не отговорил. Тогава тя се заклела, че всичко, което се случило в мелницата не било измислено от нея. А брат ми, като гледал колко е хубава, забравил всичко, каквото му се случило, приел клетвите ѝ на вяра, радвал се, че я вижда, заговорил я. После поседнал над иглата, но робинята дошла отново и му рекла:

— Господарката ти праща много здраве. Каза да ти кажа, че тази нощ съпругът ѝ ще прекара с приятели! Тръгне ли — ще дойдеш при нея, тя толкова те очаква!

Не знаел брат ми, че стопанинът преди това подучил жена си:

— Щом той се промъкне в стаята ти, аз ще го хвана и ще го завлека право при валията!

— Ти ме остави, пък аз такова нещо ще му измайсторя, така ще се изложи, че целият град ще научи! И ние няма да платим за шиенето на ризите!

Нищо не знаел брат ми за тези женски клопки. Когато се мръкнало, робинята дошла и го отвела при господарката си.

— Как копнея за тебе! — възкликнала тя като го видяла.

— Ами хайде тогава, целуни ме по-бързо! — отговорил той.

И още не доизрекъл тези думи, когато довтасал съпругът, който чакал в съседната стая. Пипнал той брат ми и викнал:

— Няма да те оставя, докато не те предам на началника на стражата!

Молил го брат ми да не прави това, но той не слушал, помъкнал го в двора на валията. Набили го с камшик, качили го вързан върху една камила и го развеждали така за срамотиите из градските улици.

— Така наказват всеки, който се вмъква в чуждите хареми! — говорели си хората.

Не щеш ли, той паднал от камилата, счупил си крака и окуцял. Валията го изгонил от града и той тръгнал без път, без да знае къде да се дява. Чух аз за станалото, ядосах се, настигнах го, върнах го — и до ден-днешен го храня и поя вкъщи!

— Браво на тебе, ама ти наистина си бил мълчалив и малословен! Добре го разказа! — възкликнал халифът.

Нареди да ме възнаградят, но аз възразих:

— Не мога да приема твоето благодеяние, преди да си изслушал и разказите за останалите ми братя — да видиш, че наистина не съм многословен!

— Е, добре, разкажи какво е станало с останалите ти братя! — каза халифът. — Слухът ми се услажда от нежните ти думи и аз следя нишката на твоето остроумие!

И аз продължих да разказвам...

ПРИКАЗКА ЗА ВТОРИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

— Случило се така веднъж, о, емир на правоверните, че вторият ми брат поизлязъл в града по някаква работа.

Срещнала го някаква старица и му рекла:

— Спри за миг, човече! Ще ти предложи нещо, пък ако ти хареса — ще ме възнаградиш!

Поспрял брат ми, а тя продължила:

— Ще те заведа на едно място да видиш едно нещо, ама много-много няма да се хвалиш!

— Казвай какво има! — рекъл брат ми.

— Какво ще кажеш, ако влезеш в един хубав дом, в двора му шурти вода, зреят плодове, вино се лее, а вътре — едно хубаво личице, което ще разглеждаш, една нежна буза, която ще милваш и една стройна снага, която ще прегръщаш от мръкване до съмване! Ако правиш каквото ти кажа — само хаир ще видиш!

Смаял се брат ми на думите ѝ и възкликнал:

— Ама защо избра точно мене за такава работа? Толкова хора наоколо — какво толкова намери в мене?

— Казах ти да не говориш много! Мълчи сега и върви! Тръгнала старицата напред, брат ми — след нея, като си представял найвече всичко, каквото му описала. Вървели що вървели, по-нататък, по-нависоко, навлезли в богаташка махала и стигнали до красив дом. Влязъл брат ми през портата, огледал се, а насреща му — четири моми, по-хубави през живота си не бил виждал! Пеят си, а гласовете им и глух камък ще разбудят! Надигнала едната чаша, а брат ми не се сдържал и викнал:

— Ха наздраве!

Навел се да ѝ налее, но тя не му дала. Наляла му чаша — ха да я надигне и онази го плеснала по шията. Ядосал се брат ми, тръгнал си да излезе. А отзаде му старицата му правела знак да се върне. Върнал се, седнал и не проговорил повече. Но онази пак така го плеснала по

шията, че той едва не се гътнал в несвяст. Пак станал да си излезе, но старицата пак го настигнала и му рекла:

— Потърпи малко, ще имаш каквото ти се иска!

— И колко малко трябва да потърпя? — запитал той.

— Щом се напият — ще имаш каквото си поискаш!

Пак се върнал брат ми, пак седнал. Тогава четирите моми станали, напръскали лицето на госта си с розова вода и една от тях, с невиджана красота, заговорила:

— Аллах да те благослови, че дойде в нашия дом! Ще трябва да изтърпиш някои работи — и тогава ще имаш всичко, каквото ти се иска!

— Аз съм твой роб, господарке, и ти ме държиш в шепата си! — отговорил той.

— Много обичаме песните! — рекла тя. — И който търпи да ни слуша — ще получи онова, за което е дошъл.

Отново запели, пили и се веселили. Накрая тя рекла на една от другите:

— Вземи този господин, свърши там каквото трябва и веднага после го доведи при мене!

Онази повела брат ми без той да знае какво ще правят с него. Тръгнал той с нея, а старицата подтичва отзад:

— Потърпи, малко остана!

Понечил той да хване момата, но старицата го спряла:

— Чакай де, още малко остана, ей сега! Само едно трябва — да обръснеш брадата си!

— Че как така да обръсна брадата си — нали ще ми се смеят хората! — възкликнал той.

— Тя така иска! Трябва да се избръснеш, да бъдеш съвсем голобрад, да не остане по лицето ти нищо, което да я боцка! А сърцето ѝ гори от обич към тебе — потърпи, ти вече си намери каквото търсеше!

Решил брат ми още да потърпи, подчинил се и разрешил да му обръснат главата. А когато се върнал при момите, бил вече целият избръснат — не само мустаците и брадата, ами и веждите даже. Лицето му било почервеняло така, че всички ахнали. Разсмяла се главната сред тях, дори се тътнала по гръб от смях, и възкликнала:

— Ти ме плени, господарю! Колко си благороден! Хайде сега да си поиграем малко!

Съгласил се той, без да знае каква ще е играта. А те като замятали по него възглавници — не останала наоколо възглавница, с която да не го ударили. После започнали да го замерват с портокали и лимони, здрави и гнили, да го ръгат, да го ритат — докато паднал в несвяст. А когато дошъл на себе си, старицата рекла:

— Е, сега стигна до края — повече бой няма да има! Само едно остана. Господарката обича да се съблича — и ти трябва да се съблечеш. Тя ще тича пред тебе, ти ще тичаш след нея, тя ще се преструва, че бяга от тебе, ти ще я гониш от ъгъл в ъгъл — докато я стигнеш! Хайде, събличай се!

Съблякъл се брат ми до голо, съблякла се и момата и му викнала:
— Хайде сега гони ме!

Затичала се тя, подгонил я той. Влизала тя и излизала от стая в стая, от ъгъл в ъгъл, тичал брат ми по нея, задъхан, като луд. Скривала се тя, повиквала го с нежен глас — и той тичал нататък. Врати се отваряли и затваряли... И накрая — що да види. Намирал се посред мръсна улица. А това била улицата на месарите кождери, на която излагали за продан суровите кожи. Че като го видели хората — гол-голеничък, както го е майка родила, с обръсната брада, мустаци и вежди, целият зачервен, че като викнали по него, започнали да му се смеят, накрая го зашибали със суровите кожи — така си и паднал в несвяст както си бил гол. Натоварили го на едно магаре и го отвели при валията.

— Какво е това? — викнал той.

— Ами този изскочи от къщата на везира така, както го виждаш!
— отговорили му кождерите.

Наредил валията да му ударят сто камшика и да го изгонят от града. Научих за станалото, настигнах го, върнах го тайно в града, дадох му, от каквото имаше нужда. Ако беше малко по-сдържан — сигурно това нямаше да му се случи!

ПРИКАЗКА ЗА ТРЕТИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

А третият ми брат, о емире на правоверните, също има чудна история. Той е сляп по рождение. Веднъж съдбата го довела пред голям дом. Почукал той да му отворят, за да си изпроси нещо.

— Кой е там! — запитал стопанинът зад вратата.

Никой не му отговорил и брат ми го чул да мърмори:

— Кой си ти бе?

Пак не отговорил брат ми, но накрая подочул, че човекът открехва вратата.

— Какво искаш? — запитал той като го видял.

— Дай нещо за бога!

— Ти сляп ли си?

— Сляп съм!

— Я ми подай ръката си!

Подал му брат ми ръката си, онзи го въвел в къщата и започнали да изкачват стъпало след стъпало, докато стигнали до най-високото място. Брат ми си мислел, че ще го нахранят или ще му дадат нещичко, но като спрели, онзи запитал:

— И за какво си дошъл, слепецо?

— Подай нещо като милостиня, за бога!

— Е, щом молиш бога — нека бог ти го даде!

— Че как така? Не можеше ли да ми кажеш това още като бяхме долу?

— Ами като беше долу, ти не молеше нищо за бога, а ме чу, когато те питах, нали?

— И сега какво ще ме правиш?

— Нищо! Няма какво да ти дам!

— Поне ме сними по стълбата...

— Прав ти път — слизай сам!

Тръгнал брат ми надолу, слизал що слизал, а когато до вратата останали двайсетина стъпала, кракът му се подхлъзнал, той паднал,

търколил се по стълбата, замаяла му се главата. Оказало се, че е вече на улицата. Не знаел накъде да тръгне, но го настигнали негови другари слепци и го запитали:

— Какво ти се е случило?

Разказал той каквото му се било случило и предложил:

— Братя, хайде да вземем по малко от спестените парички, че ми се ще да си купя нещо!

А стопанинът на къщата вървял след него — искал да разбере къде просяците крият парите си. Чул думите му. Брат ми не предполагал, че вървят след него, не усетил кога оня се примъкнал зад тях на мястото, където обикновено се събирали. Поседнал там брат ми, поизчакал да дойдат и приятелите му и рекъл:

— Сега затворете вратата и претършувайте навсякъде да не би някой чужд да ни е проследил!

Като чул тези думи, стопанинът на къщата побързал и се увесил на въжето, което висяло от тавана. Слепците претърсили къщата и като не намерили никого, насядали около брат ми. Изровили парите си, преброили ги — били повече от десет хиляди дирхама. Всеки взел колкото му трябвало и нещо отгоре, а останалите пак заровили в ъгъла на стаята. Сложили нещо да хапнат, започнали да се хранят. Тогава брат ми подочул странен шум над главата си и възкликнал:

— Да не би да има някой чужд сред нас!

Протегнал нагоре ръка и уловил крака на онзи, който висял там.

— Този е чужд, пребийте го от бой! — креснал той на другарите си.

Те го чули и се разкрещели:

— Мюсюлмани! Сред нас се е промъкнал крадец! Искан да ни открадне парите!

Струпали се около стопанина на къщата, заудряли и викали, че е крадец. А той си затворил очите, престорил се на сляп като тях и завикал на свой ред:

— Мюсюлмани! В името на Аллаха, в името на султана — искам да кажа две думи на емира!

Даже не усетили кога се появили стражите на емира валия, кога ги вързали и ги повлекли право при него — а сред всички бил и брат ми.

— Какво е станало? — запитал той.

— Чуй какво ще ти кажа, валия! — заговорил стопанинът на къщата. — Ще ти кажа цялата истина, но трябва да ни подложиш на мъчения! И трябва да започнеш от мене!

— Набийте го с камшик! — разпоредил се валията.

Съборили го на земята, заудряли го и щом го парнала болката, той отворил едното си око, щом го шибнали втори път — отворил и другото.

— Какво става с тебе, нечестивецо? — викнал валията.

— Дай ми прошка и ще ти кажа!

Дал му валията прошка и той заговорил:

— Ние, както виждаш, сме четирима! Разхождаме се, преструваме се на слепи, въртим се около хората, гледаме лицата на жените им, подиграваме се на тяхната наивност, събираме парите, които ни дават и така си вадим хляба. Доста сме спечелили — десет хиляди дирхама! Казах на другарите си: „Дайте ми моята част от две хиляди и петстотин дирхама!“ Пък те като скочиха — набиха ме и прибраха парите ми! За бога, валия, та ти имаш право на тези пари повече от всеки от нас! А ако искаш да се убедиш, че говоря истината — набий всеки от тях, но повече, отколкото би мене — ще видиш, че всеки ще си отвори очите!

Наредил валията да ги набият всичките и първият, когото били, бил брат ми. Удряли, удряли — едва не го погубили.

— Ей, нечестивецо! — викал валията. — Значи вие сте се отказали от зрението, този божи дар, и твърдите, че сте слепи, така ли?

— Аллах, Аллах, Аллах! — викнал брат ми. — Ама наистина всеки от нас не вижда белия свят!

Набили го още веднъж докато падне в несвяст.

— Щом дойде на себе си — набийте го трети път! — разпоредил се валията.

После започнали да бият и приятелите му — всеки поучил повече от триста тояги. А онзи, който виждал, продължавал да вика:

— Ама отворете си очите най-после бе! Не виждате ли, че пак ще ви бият! — после се обърнал към валията. — Изпрати някого с мене и аз ще ти донеса парите. Тези няма да си отворят очите — страх ги е да не се посрамят пред народа!

Изпратил валията един слуга с него. Донесли парите. Взел ги валията, дал на стопанина на къщата две хиляди и петстотин дирхама

— колкото уж бил неговият дял, — а брат ми и останалите слепци изгонил от града. Пак трябваше да тичам, о, емире на правоверните, настигнах брат си по пътищата, от разказа му разбрах всичко как е станало и сега го разказах на тебе! Върнах го тайно в града и сега той има какво да яде и пие за цял живот!

Посмя се халифът на моя разказ и рече:

— Дайте му наградата и да си ходи!

— А, не, за бога! — възкликнах аз. — Няма да взема нищо докато не доразкажа на емира на правоверните какво се случи с останалите ми братя! Нека той е наясно, че наистина не съм многословен!

— Абе май ушите ме заболяха от приказките ти! — каза халифът. — Но, я да видим какво остана от разказа ти!

И аз продължих да разказвам:

ПРИКАЗКА ЗА ЧЕТВЪРТИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

— А четвъртият ми брат, о, емире на правоверните, едноокият, бе месар в Багдад — продаваше месо и отглеждаше овце. Големи богаташи идваха при него да си вземат месо! Спечели много парици, купи си ниви и къщи. Така живя дълго време. Един ден, както си седял в дюкяна, спрял при него един шейх с дълга брада, подал му един дирхам и рекъл:

— Дай ми месо за тези пари!

Взел брат ми дирхама, дал му месото и старецът си отишъл. Разгледал брат ми сребърната монета на шейха — парата била бяла, блестяла — и той я отделил настрана. Така цели пет месеца шейхът наминавал, а брат ми отделял лъскавите пари на отделно място. Веднъж решил да купи с тях овце. Отворил чекмеджето и що да види — само нарязани бели хартийки. Притъмняло му пред очите, развикал се, събрали се хората, той им разказал за станалото, пък те се чудили и маяли. Свършило всичко, прибрал се той в дюкяна си примирен, заклал един овен, закачил го на ченгела, отрязал парче месо от него, закачил го както обикновено пред дюкяна си и си рекъл: „Само да ми дойде този шейх още веднъж — ще го пипна аз него!“ Не минало много време — ето го и шейхът, носи среброто си. Скочил брат ми, хванал го здраво и викнал:

— Хей, мюсюлмани, насам! Ето го нечестивеца!

— Ще ти дам каквото искаш най-много, само не ме излагай! — казал шейхът. — Иначе аз така ще те изложя пред хората, че ще има да ме помниш!

— Че с какво можеш пък толкова да ме изложиш? — запитал брат ми.

— Ти продаваш човешко месо и лъжеш, че е овнешко!

— Ти лъжеш, нечестивецо!

— Нечестивец е онзи, който е закачил човешки труп на ченгела в дюкяна си!

— Ако е така — твои да са и парите ми, и дюкяна ми! — викнал брат ми.

— Ей, добри хора! — завикал шейхът. — Този месар коли хора и продава месото им вместо овнешко!

Втурнал се народът към братовия ми дюкян и що да види — онзи овен се превърнал в човек, закачен на ченгела. Хванали брат ми, закрещели:

— Нечестивец! Неверник! Гяурин!

Дори най-близките му започнали да го бият, а шейхът бръкнал с пръст в окото му и го извадил. Отвели задържания при началника на стражата:

— О, емире! — обърнал се към него шейхът. — Този човек коли живи хора и продава месото им вместо овнешко! Доведохме го при тебе, за да изпълниш присъдата на най-милостивия и най-велик Аллах!

Брат ми се опитал да се защити, но началникът на стражата дори не го слушал, а наредил да му ударят петстотин тояги. Прибрали всичките му пари — а те не били малко, ако не били толкова, сигурно щели да го погубят. Изгонили го от града. Тръгнал той отчаян, не знаел къде да се дене. Влязъл в някакъв град. Провървяло му — хванал се на работа, шиел сандали. Отворил си дюкян и припечелвал колкото да се изхрани. Един ден като отивал към дюкяна, чул конски тропот. Запитал минувачите какво е това и те му отговорили:

— Царят е тръгнал на лов!

Излязъл брат ми да погледа шествието, но пък се чувствал притеснен, че бил унижен, че е едноок и заради това станал сандалджия. Царят обърнал глава към него, зърнал едното му око, поклатил глава и викнал:

— Аллах да ме отърве от зли очи!

Обърнал поводите и се върнал в двореца заедно с всички войници. Наредил на слугите да намерят брат ми и да го набият. Намерили го и му теглили такъв бой, че едва оживял — а сам не знаел защо го бият. Върнал се в дюкяна си почти без памет. После отишъл при някого си от царската свита и му разказал за станалото. А онзи се разсмял с пълен глас и започнал да му обяснява:

— Трябва да знаеш, човече, че царят не обича еднооки, особено когато на някого му липсва лявото око! Непременно един ден ще го погуби!

Тогава брат ми решил да избяга и от този град. Напуснал го и се преселил в друг град, където нямало цар и живял там доста време като премислял съдбата си. Излязъл веднъж да се поразходи и чул зад гърба си конски тропот.

— Ето, пак идва волята на Аллаха! — възкликнал той.

Затичал се да се скрие някъде, огледал се, видял отворена врата. Бутнал я, влязъл и попаднал в дълъг коридор. Тръгнал по него и не усетил кога двама мъже го пипнали и викнали:

— Аха, слава на Аллаха, пипнахме те, враг на Аллаха! Три ноци заради тебе не можем да си, отдъхнем, да си полегнем — сега ще усетиш какъв вкус има смъртта!

— Но какво общо има тук Аллах, бре хора? — запитал брат ми.

— Ти се вмъкна тук, защото искаш да опозориш стопанина на тази къща! — викнали те. — Не ти ли стига, че го ограби, че ограби всичките си приятели, а сега и с нож всяка нощ да ни плашиш!

Пребъркали го и наистина намерили у него ножа, с който режел кожите за сандалите.

— Ей, хора! — викнал той. — Оставете ме Аллах да ме съди! Толкова неща минаха през главата ми!

— Че какво ти се е случило толкова чак? — запитали те.

Той им разказал какво му се било случило и ги помолил да го пуснат, но те не му повярвали, заудряли го, разкъсали дрехите му и накрая открили, че и от двете страни на снагата си има следи от бой с камшик.

— Хитрец! — викнали хората. — Значи са те били — тези белези доказват, че си престъпник!

Когато довели брат ми пред валията, той си помислил: „Свърши се тя моята!“ Точно тогава аз бях дошъл да го търся, взех си го от валията, въведох го тайно в града, храня го и го поя — до ден-днешен...

ПРИКАЗКА ЗА ПЕТИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

— А петият ми брат, о, емире на правоверните, оня с отрязаните уши, бе беден човечец. Нощем просеше, а денем харчеше изпросеното.

Нашият баща бе именит шейх, умря на стари години и ни остави в наследство седемстотин дирхама. Всеки от нас си взе по сто дирхама. Петият ми брат взе парите, и се обърка — не знаеше какво да прави с тях. Мислил що мислил и накрая решил да купи за сто дирхама стъкло в различни размери, да го продаде и да припечели от това. Наредил стъклото в един сандък и застанал на един ъгъл да го продава. Подпрял гръб о стената, замислил се и заговорил сам на себе си:

— Похарчих за това стъкло сто дирхама. Ще го продам за двеста дирхама. После ще купя стъкло за двеста дирхама и ще спечеля от него четиристотин дирхама. И така — ще купувам, ще продавам и ще спечеля много пари! С тях ще купя още повече стоки и благовония — и ще спечеля още и още! Ще си купя накрая голяма къща, ще си купя роби и коне с позлатени седла, ще ям, ще пия, няма да остане певица в града, която да не съм довел в къщата си да я послушам!

Така той си правел сметките на ум, а сандъкът със стъклото си стоял до него. И продължавал да си говори:

— Ще разпратя сватовници по разни краища да ми сватосат дъщери на царе и везири. Ще се сватосам за везирската щерка — научих, че била със съвършена хубост, с рядка красота. Ще платя откуп за нея — хиляда динара! Ако се съгласи баща ѝ — добре, пък ако ли не — ще я взема насила, колкото и да се противи!

Заедно с къщата ще купя и десет слуги, после — и дрехи, ама такива, каквито носят само султани и везири! Ще обкова седлото на коня със злато, ще го обсия със скъпоценни камъни! Ще се кача на коня, а около мене, пред мене и зад мене ще вървят роби! Щом ме зърне везирът, ще се изправи на крака от уважение към мене, ще ме сложи да седна на трона му, а той ще приседне до мене — нали ще ми става гъст! Пред мене ще стоят двама слуги с две торби, а във всяка торба — по хиляда динара! Хилядата ще му дам като откуп за дъщеря

му, а втората хилядарка ще му подхвърля просто така — да види колко съм щедър, колко съм благороден, колко е нищожно всичко земно в очите ми! После ще се върна у дома си.

Дойде ли ми на гости някой роднина на жена ми — ще го даря с пари и пищна дреха. Ако везирът ми прати дар — ще му го върна, колкото и да е скъп! Нищо не ща от него! Нека да знаят, че не съм алчен и че достойнството ми стои над всичко друго! Ще му отида на гости — величествен с богато облекло. В двореца му ще се разпоредя как да се организира празникът. Ще си подредя къщата, а щом дойде време да взема невестата, ще облека най-хубавите си дрехи и ще седна върху трон от коприна! И няма да се въртя наляво-надясно — нека всички видят, че имам голям ум и бездънен разум! Тогава ще се появи жена ми — хубава като луна при пълнолуние, с всичките си украшения и скъпоценности. Няма да я оглеждам с възхищение и удивление, нека другите ме подсетят: „Господарю, твоята жена и робиня е пред тебе!“ Аз ще ѝ хвърля един поглед, но ще я оставя да стои права — нека се поизмори заради мене! Нека онези целунат земята много пъти пред нозете ми! Едва тогава ще вдигна глава, ще ѝ хвърля поглед и пак рязко ще забия очи в земята. Тогава те ще я отведат. Аз ще се надигна и ще отида да се преоблека, ще облека други дрехи, по-богати от първия път. Доведат ли невестата при мене повторно, аз пак няма да я погледна, преди да са ме помолили няколко пъти! Ще я погледна и пак ще забия очи в земята. И ще тропна с крак да я отведат. После ще наредя на слугите да разхвърлят торба с петстотин динара на жените, които водят невестата. Щом ги съберат от пода, ще наредя да ме отведат при нея. Като вляза при нея, аз пак няма да я поглеждам, няма да ѝ приказвам, ще се отнасям към нея с презрение — нека всички видят колко съм велик! Пък нека дойде и майка ѝ, нека целуне ръката ми и ми каже: „Ама господарю, погледни робинята си! Тя жадува за твоя поглед, промълви ѝ поне една думица!“ Аз няма да отговоря, а тя ще продължава да ме умилюва, ще целува много пъти ръцете и нозете ми и ще ме умолява: „Господарю, погледни робинята си, тя мъж не е виждала през живота си! Ако види, че я отхвърляш — ще прекършиш душата ѝ! Наведи се към нея, промълви ѝ нещичко!“ Ще отиде, ще донесе нещо за пиене, дъщеря ѝ ще поеме чашата, за да ми я подаде. Ще застане пред мене и аз пак ще я оставя да стои права, а сам ще си седя облеган на възглавницата, обшита със злато, дори няма да

я удостоя с поглед! Нека да види, че съм голям човек, с велика съдба, нека разбере, че съм с огромна власт! Тя ще рече: „Господарю, моля ти се за бога, не се отвръщай от чашата, която държи твоята неволница! Аз съм твоя робиня!“ Няма да ѝ отговоря, а тя отново ще настоява: „Трябва да си пийнеш!“ Ще доближи чашата към устните ми, аз ще я плесна през лицето, ще я ритна — ей така!

Ритнал брат ми с крак и не щеш ли — улучил сандъка със стъклата. А той бил поставен нависочко — обърнал се и всичко в него се изпочупило.

— Ах, какво направих! — възкликнал той. — Възгордах се и ето какво ми се случи!

Ако всичко, което си мислил, достигнело до ушите на емира на правоверните, сигурно той щеше да нареди да му ударят хиляда камшика и да се опозори пред целия град!

Заудрял се брат ми по лицето от мъка, заразкъсвал дрехите си, плаче и се вайка. Хората отивали на петъчна молитва и го гледали, едни го успокоявали, други не му обръщали внимание. А той, нали всичките му пари и печалби изчезнали, продължавал да се вайка. Но ето че една жена, от която лъхало на мускус, отивала също на петъчна молитва. Тя яздела муле с копринено седло, обшито със злато, придружавали я няколко слуги. Видяла разтрошените стъкла, разбрала защо плаче брат ми, разнежила се душата ѝ, поразпитала хората какво му се е случило и те ѝ отговорили:

— Абе носеше стъкла за продан да си изкара прехраната, но те се изпочупили и виждаш какво стана!

Извикала тя един от слугите си и му рекла:

— Я плати на този нещастник колкото струвало това!

Дал му слугата кесия с пари. Взел я брат ми, отворил я, а вътре — петстотин динара! Едва не умрял от голямата радост, отправил към бога молитви, за да благодари за добрината ѝ. Върнал се у дома си богат и се замислил какво да прави с това богатство.

Но ето че някой почукал на вратата. Отворил той, а насреща му — непозната старица.

— Синко! — рекла тя. — Време е за молитва, а аз не съм си измила ръцете! Моля те, пусни ме да вляза и да се измия!

— Разбира се, заповядай! — отговорил той.

Направил ѝ път да влезе, а сам не можел да се нарадва на динарите. Измила се старицата, отишла при него, поклонила му се два пъти до земята и му благодарила. Той ѝ подал два динара и тя възкликнала:

— Хвала на Аллаха, нека той благослови всички, които те обичат! Ти даряваш на просяците усмивка! Вземи си парите, макар да нямаш нужда от тях и ги върни на онази, която ти ги даде, когато ти си строши стъклата!

— А по какъв хитър начин мога да се добера до нея, майко? — запитал брат ми.

— Ти си и станал мил, синко, но тя е съпруга на голям човек! Вземи сега всичките пари със себе си, а видиш ли я — не пести ласки и добри думи! После ще получиш всичко, което пожелаеш — и красотата ѝ, и парите ѝ!

Взел брат ми със себе си всичкото злато и тръгнал след старицата. Много не хващал вяра на думите ѝ, но вървял. Накрая стигнали до голяма порта. Тя почукала, появила се гръцка робиня и отворила. Първо влязла старицата, брат ми я последвал. Оказали се в голям дом пред широк миндер, подът — застлан с килими, завесите — спуснати. Седнал брат ми, оставил кесията до себе си, взел чалмата си с ръка. Не забелязал даже кога се е появила една неволница в пищни дрехи — по-хубава не бил срещал. Поклонил ѝ се брат ми, тя се засмяла, зарадвана от появата му, отишла при вратата и я затворила. После хванала брат ми за ръка и го повела нанякъде. Влезли в отдалечена стая, застлана с прекрасни килими. Седнал брат ми, тя седнала до него, побъбрили си за малко, после тя се изправила и рекла:

— Почакай тук докато дойда!

И докато той си седял така, изведнъж при него влязъл черен роб с едра снага, с оголен меч в ръка, чийто блясък заслепява очите и викнал:

— Горко ти, нещастнико! Кой те е довел тук, развратник подъл!

Брат ми не могъл да отговори, сковал му се езикът от страх. Робът го наградил, съборил го, разголил го, заудрял го с тъпата страна на меча, ударил го повече от осемдесет пъти и го проснал полумъртъв на земята. Спрял чак когато помислил, че е умрял и викнал така, че земята се разтреперила и стаята зазвънтяла от гласа му:

— Къде е хубавицата!

Появила се неволницата. Тя носела красив поднос, пълен с бяла сол. Вземала от солта и посипала с нея раните му, за да загорят по-бързо. А той не мърдал да не разберат, че е жив и да го доубият.

Излязла неволницата, викнал отново робът, появила се старицата. Тя издърпала брат ми за краката и го хвърлила в дълбоко, мазе. Той паднал върху няколко други мъртъвци и така останал цели два дни. Всевишният Аллах превърнал солта в лек, който продължил дните му — тя затворила жилите, от които изтичала кръвта му. Щом усетил, че силите му се връщат и вече може да се движи, той изровил дупка в стената и се измъкнал от дома на убийците. Великият Аллах му позволил да се скрие, той тръгнал през нощта и до сутринта успял да се добере до дома си.

На сутринта старицата излязла да търси нова жертва. Брат ми я проследил без тя да го усети. Прибрал се у дома си и започнал да се лекува докато се излекувал напълно. Отново тръгнал след старицата и виждал как тя всеки ден залъгва един след друг различни хора и ги води в онзи дом. Не казал никому нищо. Когато усетил, че е вече напълно здрав и силите му са възстановени, взел една голяма кърпа, превързал я като бохча, напълнил я със счупени стъкла и я понесъл. Навлякъл дрехи на чужденец, за да не го познае никой и скрил под тях един меч. Излязла пред него старицата и той я заговорил на персийски:

— Ей, бабо, къде мога да претегля злато за деветстотин динара?

— Аз имам син, той е сарафин! — отговорила тя. — Той има разни теглилки. Ела да отидем до него да претегли златото, преди да е излязъл!

— Върви пред мене! — казал брат ми.

Тя тръгнала, той я последвал, стигнали до познатата порта, тя почукала, излязла гъркинята и се засмяла. А старицата рекла:

— Тлъсто месце съм ви донесла!

Всичко се повторило както първия път. Неволницата излязла, като го предупредила:

— Ти почакай, аз ей сега ще дойда!

Излязла и не седнал още брат ми — и ето го робът с извадения меч.

— Стани, нещастнико! — викнал той.

Надигнал се брат ми, но когато робът се извърнал, той бръкнал под дрехите си, измъкнал скрития меч, ударил и главата, на роба

отхвъркнала встрани. Завлякъл го за краката към мазето и викнал:

— Къде е хубавицата?

Появила се неволницата, носела тепсията със солта. Като видяла брат ми с меч в ръка, тя хукнала да бяга, той я подгонил, замахнал — и нейната глава се търколила. После викнал:

— Къде е бабата?

Появила се старицата, затреперила, а той запитал:

— Познаваш ли ме, зла вещице?

— Не, господарю! — отговорила тя.

— Аз съм онзи, който ти даде два динара, когато влезе при мене да се измиеш преди молитва, а после с хитрост ме домъкна дотук!

— Аллах да ми прости стореното! — простенала тя.

Той замахнал, ударил я с меча и я разцепил на две половини. После се затичал да търси гъркинята. Щом го зърнала, тя загубила ума и дума, замолила го да ѝ прости и той обещал.

— Какво те доведе при тези убийци? — запитал той.

— Бях робиня при един търговец! — заразказвала тя. — Понякога тази старица наминаваше към него. Веднъж тя ми каза: „У нас сега ще има невиждана веселба, искаш ли да погледаш?“ „С най-голямо желание!“ — отговорих аз. Облякох най-хубавите си дрехи, взех кесия със сто динара и тя ме въведе в този дом. Влязох — и не усетих кога този черен ме грабна. И ето ме тук вече цели три години — така ме подмами старата вещица!

— Има ли нещо скъпо в къщата?

— Много неща има, ако можеш да ги отнесеш — вземи ги!

Тръгнал брат ми след нея, заразтваряла тя пред него скринове и сандъци, а те били пълни с кесии. Замаяла се главата на брат ми, а робинята рекла:

— Ти иди, аз ще почакам! Доведи някой да носи парите!

Зарадвал се той, излязъл, наел десет хамали. А когато се върнал, намерил вратата отворена — нямало я нито неволницата, нито кесиите, останали само малко пари и дрехи. Разбрал, че робинята го е измамила. Взел колкото останало от парите, отворил килерите, прибрал всички платове и дрехи от тях, нищо не оставил в къщата.

Пренощувал радостен и щастлив. Но когато се съмнало, видял, че пред вратата го чакат двайсет стражници. Отворил им той, а те го сграбчили и викнали:

— Валията нареди да те заведем при него!

Отвели го при валията. Той огледал брат ми и запитал:

— Ти откъде имаш толкова платове?

— Дай ми прошка и ще ти кажа! — замолил се брат ми.

Дал му прошка валията и той му разказал всичко — от първата среща със старицата до бягството на робинята. Накрая добавил:

— Вземи всичко, каквото ти се иска от онова, което съм взел, но ми остави нещичко да се прехранвам!

Искало му се на валията да вземе всичките пари и всичките платове, но се побоял да не би султанът да узнае за станалото. Взел една част, останалото оставил на брат ми и казал:

— Махай се от този град, иначе ще те обеса!

Послушал го брат ми, подчинил се на повелята му и тръгнал към други страни. Но така се случило, че по пътя го настигнали крадци, те го набили, ограбили го и му отрязали ушите.

Стигна до мене какво е станало, тръгнах да го търся, намерих го, доведох го в града за радост на всички ни и му дадох всичко нужно за ядене и пиене...

ПРИКАЗКА ЗА ШЕСТИЯ БРАТ НА БРЪСНАРЯ

А шестият ми брат, о, емире на правоверните, онзи, с отрязаните устни, бе много беден, нямаше дори какво да яде на този тленен свят. Излязъл веднъж да намери нещо, за да си залъже глътката. Както си вървял, видял хубав дом с порта широка и висока, пред портата — слуги и стражи. Запитал един от минувачите:

— На кого е този дом?

— На един от братята Бармакиди! — му отговорили. — Нали ги знаеш, везирите на повелителя на правоверните!

Пристъпил брат ми към привратниците, помолил ги да му дадат нещичко, а те отговорили:

— Ами влизай през портата, ей го там стопанинът — той ще ти даде каквото поискаш!

Влязъл брат ми, повървял, насреща му — богат пищен дом, дворът — градина невиждана, пътеките — покрити с плочи каменни, прозорците — със завеси. Чудил се брат ми накъде да тръгне, но тръгнал направо. Оказал се пред личен брадат мъж, който седял в градината. Щом го видял, човекът се надигнал, поздравил го, запитал го кой е, какъв е. Брат ми отговорил, че е човек в нужда. При тези думи по лицето на посрещана се изписала мъка, той подпъхнал ръце под дрехите си, разкъсал ги и викнал:

— И аз да живея в страна, в която хора като тебе стоят гладни! О, не, това е нетърпимо! — после се обърнал към него. Ще разделиш ли моята трапеза?

— Господарю! — отговорил брат ми. — Много съм гладен и нямам търпение да го направя!

— Ей, слуги, подайте таса и ибрика! — наредил човекът и пак му заговорил: — Гостенино, измий си ръцете!

Слугите се изправили пред двамата с празни ибрици, брат ми се зачудил, а човекът направил такива движения, сякаш си миел наистина ръцете. После той наредил на слугите да сложат маса. Разтичали се те

насам-натам, уж че трапеза редят, той хванал брат ми за ръка, сложил го да седне до себе си пред тази несъществуваща софра и започнал да мърда челюсти и да мляска уж че яде.

— Яж, не се срамувай! — говорел той. — Ти си гладен, знам, много си гладен!

Замляскал, задъвкал и брат ми, преструвал се, че и той яде, а онзи продължавал да говори:

— Яж, яж! Я виж колко е бял този хляб!

Гледал брат ми, без да вижда нищо и си мислел: „Този човек май обича да си прави шеги!“ И говорел на глас:

— Господарю, по-бял и по-вкусен хляб от този не съм ял!

— Меси го една моя робиня — купих я за цели петстотин динара! — казал човекът и викнал: — Ей, слуги, я подайте кебапа, дето и царете го нямат на масата си! — и пак се обърнал към брат ми: — Яж, гостенино, ти си гладен, трябва да ядеш!

Преструвал се брат ми, че преглъща, адамовата му ябълка се мърдала нагоре-надолу, а човекът извиквал гозба след гозба, без слугите да донесат каквото и да било, приканвал брат ми да хапва, подвиквал:

— Ей, слуги, я донесете печените пилета, пълнени с фъстъци! — и пак се обръщал към брат ми: — Тук ще ядеш такива неща, каквито никога не си вкусвал!

— Господарю, тези гозби нямат по вкус равни на себе си! — отговарял брат ми.

А онзи започнал да прави такива жестове с ръце, сякаш че подавал зальците направо в устата на брат ми. Ястията ставали все по-разнообразни и той ги описвал така, че брат ми, колкото бил гладен — още по-гладен ставал и започнал да мечтае поне за зальк ечемичена питка. А онзи продължавал да го пита:

— Виждал ли си по-отбрани гозби?

— Не, господарю!

— Яж де, яж, не се срамувай!

— Стига ми толкова, наситих се!

Викнал мъжът към слугите да донесат сладкишите и те пак започнали да правят такива движения, сякаш подавали сладкиши. А стопанинът на къщата говорил:

— Яж от тези, много са хубави! Хапни от този кадаиф! Лапни тази палачинка докато не ѝ е изтекъл сиропа!

— Няма да ти откажа, господарю! — отговорил брат ми и даже запитал защо има толкова много мускус в кадаифа.

— Така го правят в моя дом! — отговорил човекът. — Винаги в кадаифа за мене слагат по един мускал мускус и по половин мускал амбра!

Така вървял разговорът. Брат ми мърдал устни и челюсти и премлясквал, сякаш наистина се наслаждавал на вкуса на сладкишите. Накрая стопанинът наредил да донесат семки и орехи. Затичали се слугите, замахали с ръце, уж че чупят орехи.

— Вземи де, вземи! — говорел човекът. — Ето ти орехи, ето ти семки и стафиди! — правил жест с ръка, сякаш си взема, изброявал всички видове семки и орехи и току повтарял: — Яж, не се стеснявай!

— Наситих се, господарю! — отговорил брат ми. — Нямам сили вече да си взема каквото и да било!

— Гостенино! — казал човекът. — Искам да се храниш, да усетиш вкуса на великолепните гозби! За бога, не бива да оставаш гладен!

А брат ми си мислел: „Как ми се присмива този човек! За бога, той ще се кае пред Аллаха за всичко, което ми прави!“

— Я подайте вино! — наредил човекът на слугите си.

Те замърдали с ръце, сякаш че наливали вино в чаши, стопанинът се престорил, че му подава чаша и рекъл:

— Вземи, пийни си — ще ти хареса!

— Колко си щедър, господарю! — възкликнал брат ми.

Престорил се, че надига чаша и пие, а човекът запитал:

— Хареса ли ти?

— По-хубаво вино не съм пил!

— Пий тогава и наздраве!

Самият той се престорил, че надига чаша. Брат ми надигнал на ужким втора чаша, после се престорил, че пие още, изправил се, залюлял се като пьян и когато стопанинът се разсеял, той вдигнал ръка така, че се видяло скъсаното под мишницата му и му стоварил една плесница по шията така, че наоколо всичко звъннало. После го ударил втори път.

— Какво правиш, нищожество такова! — викнал човекът.

— О, господарю! — отговорил брат ми. — Аз съм твой роб, ти благоволи към мене, въведе ме у дома си, нахрани ме сито, напои ме накрая със старо вино! Пък аз, глупакът, взех, че се напих и започнах да буйствам! Но ти си толкова благороден, че не можеш да ме накажеш заради простотията ми!

Изслушал го стопанинът, засмял се с пълен глас и възкликнал:

— От дълго време се подигравам на толкова свят, надсмивам се на разни безделници и безсрамници — и никой сред тях не издържа подигравките ми, не схвана шегите ми, освен тебе! Сега ти прощавам! От сега нататък ще бъдеш мой храненик, ще бъдеш винаги на моята трапеза!

Наредил той да сложат истинска трапеза с всичките видове гозби, за които споменавал преди това. Хранили се двамата, наситил се наистина брат ми, после пийнали. Дошли няколко неволници хубави като луни, запели на няколко гласа, развличали ги, а те пак пили докато наистина се напили.

Онзи човек се привързал към брат ми като към истински брат, много го обикнал, дарил го с богата дреха. Когато се съмнало, продължили да ядат и пият — и така продължило двайсет години.

После мъжът се споминал, а султанът прибрал парите му и ги сложил в хазната си. Брат ми избягал от страната. Ходил що ходил — и ето че на пътя му излезли араби разбойници, пленили го, главатарят им започнал да го измъчва и да говори:

— Давай откуп за живота си, иначе ще те погубя!

Заплакал брат ми, заговорил:

— Кълна се в името на Аллаха, о, шейх на всички араби, аз си нямам нищичко! Никога в живота си не съм имал пари! Твой пленник съм, в ръцете ти съм — прави с мене каквото щеш!

Измъкнал могъщият бедуин широк нож от пояса си — ако ти падне на шията, ще я пререже от край до край, — стиснал го в десница, хванал нещастния ми брат, отрязал устните му и повторил искането си още по-настойчиво. Накрая разбрал, че няма да получи от него нищо и го оставил на мира.

Този бедуин имал хубава, но разпътна жена. Излязъл той нанякъде по разбойническите си дела, а тя започнала настойчиво да съблазнява брат ми. Той се въздържал дълго от притеснение пред

Аллаха, но веднъж тя успяла да направи така, че да останат само двамата. Но докато те се забавлявали, довтасал мъжът ѝ.

— Горко ти, нечестивецо! — викнал той. — Значи искаш да опорочиш жена ми!

Измъкнал ножа и окастрил всичко що стърчало по тялото му, метнал го на една камила, изоставил го на далечна планина ѝ тръгнал по пътя си. Там го открили пътници, познали го, нахранили го, напоили го, пратили ми вест за него. Отидох да го взема, прибрах го, доведох го у дома си и му дадох всичко нужно, за да живее в достатък...

И ето ме пред тебе сега, о, емире на правоверните! Страхувах се да не ти омръзна, преди да съм ти разказал всичко — това би било голям грях! Това са разказите за шестте ми братя, а аз съм седмият!

Когато емирът на правоверните изслуша разказите за братята ми, той се разсмя и рече:

— Повярвах, Мълчаливко, ти малко приказваш, празни приказки, не говориш, но ще е по-добре за тебе да напуснеш този град и да заживееш другаде!

Така той ме изгони от Багдад. Вървах що вървах, никъде не спрях, много краища пребродих, а после чух, че е умрял и че друг го е наследил. Върнах се във великия град и узнах, че наистина е умрял. Тогава се срещнах с този момък, направих му най-големия хаир, какъвто може да се направи на един човек — защото ако не бях аз, щяха да го убият! А сега той ме обвинява в нещо, за което не съм виновен! Не е вярно нищо от онова, което той казва — че съм бил празнодумец, многословен, дългорек и нахален! Това не е вярно!

... И шивачът продължил разказа си пред царя на Китай:

— Изслушахме ние разказа на бръснаря и сами се убедихме, че е многословен празнодумец и че момъкът е пострадал без вина заради него. Хванахме го, вързахме го и за по-сигурно го отведохме в затвора. После ядохме, пихме и свърши пиршеството ни от весело по-весело чак на разсъмване! Прибрах се у дома, закусихме с жена си и тя каза:

— По цял ден си на работа, а аз стоя сама вкъщи и скучая! Ако следобед не ме изведеш на разходка из града, смятай, че ще те изоставя!

Излязохме заедно, поразходихме се, тръгнахме да се връщаме и насреща ни — този гърбушко! От него лъхаше на вино, той дрънкаше с

тамбура и си тананикаше. Поканих го у дома, той прие. Излязох и купих пържена риба, върнах се, седнахме да хапнем, а жена ми взе парче риба, напъха я в устата му, запуши я, пък той взе, че умря. Взех го на гръб, изхитрих се да го оставя пред къщата на този лечител, лечителят се изхитрил да го хвърли в двора на надзирателя, надзирателят се изхитрил да го остави на пътя на християнина. Та ето какво ми се случи вчера, и то е по-забавно от историята с гърбавия!

Изслушал царят на Китай целия му разказ и разпоредил няколко души от стражата си да отидат заедно с шивача в затвора и да доведат оттам бръснаря.

— Непременно го доведете, за да чуя и него! — казал той. — Дано той да направи така, че всички да спасите душите си! Ще трябва да погребем гърбавия, да го предадем на земята — та той е умрял вчера! И гробница ще му построя — заради него чух такива забавни истории!

Не минал и час и от затвора се върнали стражите и шивача, които довели бръснаря. Изправили го пред царя — той бил шейх на възраст, може би над деветдесетте, с мургаво лице, бяла брада, бели вежди, изподрани клепнали уши и дълъг нос, с горделива надменна външност. Разсмял се царят и викнал:

— Е, Мълчаливко, искам да ми разкажеш нещо за себе си!

— О, царю, на всички времена! — заговорил бръснарят. — Какво са сторили този християнин, този еврейски патриарх и този мюсюлманин? А този гърбав пред вас — мъртъв ли е? Защо сте се събрали тук?

— Защо разпитваш тези хора? — запитал царят.

— За да проумее царят, че не съм празнословец и не се занимавам с неща, които не ме засягат! Не съм виновен за това, в което ме обвиняват — че много съм приказвал! Нали се казвам Мълчаливко — самото ми име издава вътрешния ми смисъл!

— Обяснете на този бръснар какво е станало снощи с гърбавия! — наредил царят. — Обяснете му какво разказа християнинът, какво — еврейнът, какво — надзирателят и какво — шивачът!

Разказали му всичко. Бръснарят поклатил глава:

— За бога, чудна работа! Я да го видя аз този гърбушко!

Открили лицето на мъртвия. Той приседнал до главата му, сложил я на коленете си, огледал лицето му и се разсмял така, че се

тътнал по гръб от смях.

— Всяка смърт си има причина! — възкликнал бръснарят. А смъртта на този гърбушко е чудо на чудесата! Тя трябва да се опише в писанията, за да могат онези, които идват след нас, да оценят миналото!

— Защо говориш така, Мълчаливко? — запитал царят.

— О, царю честити, кълна се в твоята благочестивост, но в гърбавия още тлее живот! — казал бръснарят.

Измъкнал тон от пояса си някакво мазило, намазал гърлото на гърбавия, покрил главата му да се затопли добре, извадил железни щипци, напъхал ги в гърлото му и извадил оттам парчето риба заедно с косата — и народът видял всичко това с очите си! Надигнал се гърбавия, изправил се на крака, кихнал силно, стреснал се, разтъркал с ръка лицето си и възкликнал:

— Хвала на Аллаха и неговия пророк Мохамед!

Зачудили се присъстващите на станалото, засмял се и царят на Китай и се смял толкова, че едва не паднал в несвяст от смях.

— Чудна работа, за бога! — викнал султанът. — По-чудна от нея през живота си не съм виждал! Хей, мюсюлмани, приятели, войници верни, виждали ли сте през живота си някой да умре, пък после пак да оживее? Ако Аллах не ни бе пратил този бръснар, гърбавият щеше да е вече при роднините си в отвъдния свят! Той направи така, че онзи да оживее!

— За бога, това е чудо на чудесата! — викнали всички.

Наредил царят случилото се да бъде записано. Записали и запазили писанието в царската хазна. Той богато наградил евреина, християнина и надзирателя — дал всекому по пищна дреха. Назначил шивача за придворен шивач, дал му висока заплата и го помирил с гърбавия. Надарил гърбавия с пищна дреха и му отредил висока заплата, направил го свой сътрапезник. И на бръснаря подарил богата дреха, отредил му висока заплата и благоволил да го назначи за царски бръснар и довереник. И така заживели всички сладък и приятен живот, докато не дошъл краят на земните им блага и раздялата завинаги с близките им...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.